

EVANGÉLIKUS Élet

**Továbbadott
áldás Ózdon**

**Isten igéje
ajtót nyit
Gömörben**

**Luther Márton
a háborúról**

Életeket menthetünk

Szervezett evangélikus segítség
az ukrán határnál és az országban

A HÓNAP KÖNYVE

Böjti kedvezmény

Márciusban a kötet **30%** kedvezménnyel,
3900 Ft helyett 2730 Ft-ért vásárolható meg.

A kiadványhoz zenei melléklet is tartozik,
amelyen magyar keresztény együttesek számai hallhatók.

BÉKÉT ÉS REMÉNYSÉGET

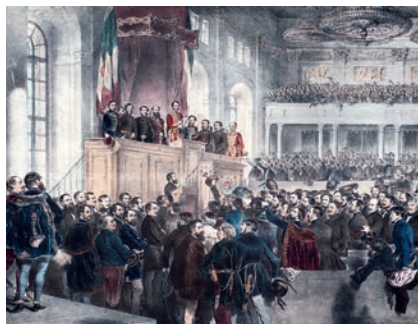
Sokunk imáiban helyet kap mostanában kérésként a címként olvasható két fogalom, amelyet Tolcsvay László és Bródy János dalából kölcsönöztem. Amikor ezt a lapszámot a nyomdába küldjük – március 4. délutánján –, már és még háború dúl a szomszédos Ukrajnában. Mi, evangélikusok pedig nem tehetünk mást, mint hogy imádkozunk és cselekszünk, teljes szívünkkel és kereteinkhez mérten. Mostani magazinszámunkban éppen ezért riportban mutatjuk be, milyen módokon segítettek már evangélikus testvéreink Ukrajnában és a határon innen. És arra is felhívjuk a figyelmet, hogy milyen további lehetőségek vannak még a támogatásra.

Böjtben járunk. „Mi, evangélikusok az egyén belátására, felelősségére bízunk, hogy miként éli meg a böjtjét. Tanácsokat, útmutatást azért tudunk adni. A legfontosabb pont az, hogy tudd, mire jó, ha böjtölsz” – olvashatjuk Hegedűs Attila megfontolandó gondolatait az ifjúsági rovat aktuális cikkében, amelyet kortól függetlenül ajánlok.

Traumából élet születik című interjúnkban Horváth-Csitári Boglárkát kérdezzük a mentális egészségről, krízishelyzetekről, kísérésről. A pestszentimrei evangélikus lelkész, mentálhigiénés szakember a segítségkérés fontosságáról, a lelki kiegyensúlyozottság alappilléreiről és az érdekvérvényesítés helyetti „életérvényesítésről” beszélt lapunknak.

„A biztatás és az örömhír hangja mindenkire el kell, hogy jusson. Abban kell láthatóvá válnunk, hogy rajtunk keresztül is felfedezhető legyen a krisztusi szeretet” – vallja Tóth Melinda Anna lelkész. Az Ózd–Putnoki Társult Evangélikus Egyházközség mindennapjaiban megjelenik az általa képviselt szellemiség. R riportunkban arról írunk, miként zajlik az evangélikus közösségépítés a hajdani vaskohók városában.

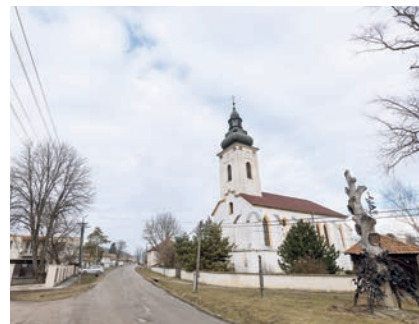
■ KÉZDI BEÁTA

Polgári egyház polgári államban?

Ma természetes, hogy a választásokon minden nagykorú, cselekvőképes állampolgár élhet szavazati jogával. Bizonyára sokan tudják, hogy ez az állapot egy hosszú történelmi folyamat eredménye. Mint oly sok minden, ez a történet is 1848-ban kezdődött Magyarországon. Kertész Bontond írása nemzeti ünnepünk alkalmából.

22. oldal

Isten igéje ajtót nyit

„Színes, szélesvásznú” riport formájában adjuk át olvasóinknak azt az örömhírt, amelyet az egykori Gömör vármegye területén, a határtól tíz-egynéhány kilométerre láthatóvá váló, lélekben és fizikailag is építő magyar evangélikusok üzennek hitükkel, elhivatással, Isten segítségével végzett munkájukkal.

32. oldal

Luther a háborúról

Mindannyiunkat megrázott az Oroszország és Ukrajna között kitört háború. Senki sem gondolta, hogy még megtörténhet ilyesmi Európában, ahol a második világháború óta nem volt ilyen mértékű háborús cselekmény. Lehet-e jogos a háború? Luther gondolatai e téren is irányt mutatnak a helyes mérlegelésben.

36. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Pethő Attila	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Simon Réka	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Fókusz • Szervezett evangélikus segítség az ukrán határnál és az országban	10
Égtájéoló • Fabiny Tamás püspök írása	14
Az igehirdető műhelyében • A templompadban: Lukács Máté András	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Kultúrkörök • Úton Petőfivel	18
Thesaurus • Mathias Lang emlékezete	19
Múltidéző • Polgári egyház polgári államban?	22
Riport • Továbbadott áldás Ózdon	24
Irodalom • Böjti lemondásaim	28
Interjú • Horváth-Csitári Boglárka mentális egészségről, krízishelyzetekről	29
Riport • Isten igéje ajtót nyit Gömörben	32
Kötőszó-szemle • Luther a háborúról	36
Ifjúság • Böjti tünődés	38
Krónika • Hírek, tudósítások	41
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Adámi Mária	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Baranyay Bence	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Kurucz Béla, családi vállalkozás tagja, építésivasalat-gyártó, gyülekezeti és temetői gondnok, presbíter – Mogyoród. Hogy miért jelent többletet, ha Istenben hiszünk? Azért, mert tudjuk, hogy kihez tartozunk. Politikai nézetek jönnek és mennek, de az egyház immáron két évezrede ugyanazt az igazságot hirdeti. Keresztényként rájöhettünk, hogy az életünket valóban meghatározó nagy kérdések nem biztos, hogy azok, amiket önmagunktól annak tartunk. Ezért jobb, ha nem a magunk feje szerint megyünk, hanem Istenhez fordulunk, és tőle kérünk bölcsességet. A Szentírásban és az igehirdetésben is fellelhetőek azok a gondolatok, amik még az élet nagy problémáin is segíthetnek átlendíteni minket. Így keresztény hittel válaszokat lelünk az élet kihívásaira.

Az evangélikus hit gyakorlása meghatározó része az életnek. Szüleimmel és nagyszüleimmel már gyermekkoromtól kezdve részt veszek az egyházi alkalmakon. Az istentiszteletek és egyéb alkalmak azóta is találkozásokat jelentenek számomra – Istenrel, közösségünk tagjaival, önmagammal. A gyülekezetünk fejlődését gondnoki figyelmességgel, tetterkészséggel próbálok szolgálni. Imádkozom közösségünk hitben és lélekszámban való megerősödéséért.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Andorka-program idén is

Ez évben is meghirdeti az Andorka Eszter evangélikus lelkész nőnek emléket állító programot a Magyarországi Evangélikus Egyház. Ezúttal is olyan kezdeményezéseket támogatnak, amelyek célja az elesettek megsegítése, az előítéletek leküzdése és az egyház aktív társadalmi jelenlétének elősegítése. Állami gondozottak, fogyatékosok, romák, hajléktalanok, betegek, menekültek, idősek részére szóló programokkal lehet rá jelentkezni.

Az idén támogatásként kiosztható keretösszeg ötmillió forint. Előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyekben hangsúlyt kapnak a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi szempontok is. A jelentkezési határidő március 31. A program részletei megtalálhatók az Andorkaprogram.lutheran.hu oldalon.

EvÉlet-infó

ORATIO OECUMENICA

Istenünk, kérünk, gondoldj öröktől fogva való irgalmadra és kegyelmedre, és hallgass meg minket, amikor könyörgésünkkel jövünk eléd. Tedd élővé és hatóvá hozzánk szóló szavadat, megélt valósággá a megváltás csodáját. Add, hogy nagy tetteidet látva ne keményedjen meg a szívünk, és mindig tudjunk hálát adni ajándékaidért, melyekkel életünket megtartod és gazdagítod.

Kérünk, ne hagyj magára a teremtetett világot. Gyógyítsd a békétlenséget, háborúkat, természeti katasztrófák ütötte sebeket. A világ vezetőinek szívébe adj békesség iránti vágyat, emberieségre való törekvést és bölcsességet.

Könyörgünk egyházadért az egész világon. Adj erőt és bátorságot, hogy a megbékélést hirdesse, és megmaradjon melletted.

Nemzeti ünnepünk közeledtével emlékezz meg elődeinkről, akiknek a haza és a szabadság értékei mindenek előtt valók voltak, és emlékeztess minket is, hogy ma is ezek szerint éljünk.

Kérünk, adj erőt azoknak, akik olyan helyzetbe kerültek, amelyet nehezen tudnak elfogadni. Enyhítsd a betegeket, a szeretteikért aggódókat, a gyászolókat fájdalomtól. Ne engedd, hogy az elkeseredés végleg kioltsa reményességüket.

Oltalmazó szereteted legyen azokkal, akik arra kényszerülnek, hogy ott-honukat hátrahagyva meneküljenek. Te, aki azt ígérted, velünk vagy minden napon a világ végezetéig, éreztesd velük a legvészesrebb időben is jelenlétet erejét. Tégy minket buzgóvá az értük való könyörgéseinkben. Indíts mindannyiunkat őszinte együttérzésre és segítő szeretetre, hogy ne csak szavakkal, hanem a szeretet cselekedeteivel is melléljük tudjunk állni.

Kérünk, szilárdíts meg minket, hogy kitartók legyünk a hálaadásban és a könyörgésben, és mindnyájan együtt dicsérjünk téged itt és majd a mennyek országában, mert tiéd a dicsőség mindörökké. Ámen.

BÖJT 2. VASÁRNAPJA (REMINISCERE) – 2KIR 20,1–7

„Csak az élő magasztalhat téged”

Könnyezni nem könnyű. Manapság nehéz elképzelni, hogy valaki vezető pozícióban lévő ember létére könnyekre fakadjon, miközben szembesül életének végességével. A jelen trendjei [divatos irányzatai – a szerk.] alapján ugyanis nincs ilyen opció [választási lehetőség – a szerk.], hanem mindig, minden körülmények közt tovább kell tudni lépni. Nincs megoldhatatlan probléma és kivitelezhetetlen feladat, csupán hinni kell magadban és cselekedni. Aki pedig nem így tesz, azt hamar kikiáltják – nem feltétlenül szemtől szemben, hanem akár a közösségi médián keresztül – gyengének, „örök vesztesnek”.

Nehéz tehát elképzelni, hogy a jelenben egy befolyásos, sikeres ember sírva könyörögjön az életéért – ugyanakkor a valóságban ez mégis számtalanszor megtörténik. Lehet, hogy a többségünk közvetlenül nem érzi magát érintettnek, mert nem visel ekkora felelősséget, pedig mindnyájan, kivétel nélkül érintettek vagyunk. Ráadásul azoktól a függőségektől, pótcselekvésektől, amelyekbe rendszerint menekülünk az életünk végességével való szembesülésünk során, mások is szenvednek. Így az, aki vezető pozíciója révén amúgy is felelősséggel tartozik sokakért, csak még nagyobb terhet rak a rábízottak vállára, ha menekülni próbál az alapvető létkérdések elől.

Függés helyett ráhagyatkozás. Ahelyett, hogy a végességünkkel való szembenézés során függőségekbe, pótcselekvésekbe menekülnénk, vagy megpróbálnánk egyszerűen elhessegetni magunktól a legalapvetőbb létkérdést, mindenekelőtt rá kellene térnünk arra az útra, amelyen kivétel nélkül minden egyes bibliai alak járt előttünk. Meg kell tapasztalunk a saját életünk során azt, hogy mi tartotta meg például Ezékiás királyt a nyomasztó asszír fenyegetés közepette, és hogyan nézett szembe az Örökkévaló hatalmát becsmérő hódítókkal, majd a Szanhérib visszavonulásával jött, váratlan sikert követően saját betegségével.

A Bibliát olvasva ugyanis hamar ráébredhetünk, hogy mennyire nem a függés, hanem helyette a ráhagyatkozás az, ami jellemzi az élő istenkapcsolatot. Aki nem számol az Örökkéva-

”

lával mint az ő személyes életének ajándékozójával és Urával, az valóban függ a mulandóságtól, így megpróbál mindent megtenni, hogy elkerülje az elkerülhetetlent. Az Istenre hagyatkozás lényege azonban éppen az, hogy az Örökkévaló mindenestől Ura az életemnek, ezért az egyedüli illetékes élet-halál dolgában.

ISMERETLEN FESTŐ: EZÉKIÁS KIRÁLY (17. SZÁZAD)

Még van dolgom ebben a világban.

Ezékiás király tehát nem alkuot köt az Örökkévalóval, hiszen nincs is abban a helyzetben, hogy bármit kezdeményezhetne. Amíg az Isten nélkül boldogulni akaró ember az életidejének kitolásán fáradozik, addig az élő hitben járó istenfélők, ha testi gyógyulást tapasztalnak, mindig újabb lehetőséget kapnak a szolgálatra, azaz keresztényként Isten országának építésére és a Krisztusról szóló evangélium hirdetésére.

Ez a lehetőség pedig minden helyzetben, minden életszakaszban célt és reményt jelent az istenfélők számára: nem pusztán vagyok, hanem dolgom van a világban, amelynek a teljesítéséhez mindent az Örökkévaló ad. Ő adja a lehetőséget a földi élet folytatására, és ő jelöl ki célokat, valamint közösséget is ő ad, melynek révén a talentumaink kamatozni fognak, azaz sokszoros áldássá lesznek. Valójában

ez Isten éltető szeretetének lényege, és nem az, hogy kitolódik a földi életidő, mert Isten meghallgatta imámat.

Ebbe az életkorhoz, életszakaszhoz nem kötött, időtlen reménységbe kapaszkodhatunk az ideai böjt időszakának elején, ráadásul úgy, mint akik a Szentlélek által vallani is tudunk Krisztus evangéliumának fényében Isten élet feletti hatalmáról, a bűn és a halál legyőzőjéről.

■ PETHŐ ATTILA

Imádkozunk! „Uram, az éltet mindenkit, és engem is az éltet, hogy te majd megerősítesz és meggyógyítasz engem! Bizony, javamra vált a nagy keserűség. Hiszen megmentettél az enyészet vermétől, és hátad mögé vetted minden vétkemet. Mert nem a holtak hazájában magasztalnak téged, nem a halottak dicsőítenek, akik már leszálltak a sírba, húségemben nem reménykedhetnek. Az élő, csak az élő magasztalhat téged, akárcsak én most.” (Ézs 38,16–19)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 13.) *De sok elsőtől lesz utolsó és utolsóból első.* Mk 10,31 (Zsolt 33,16; Jn 3,14–21; Róm 5,1–5[6–11]; Zsolt 35,1–16) Jézus közelében nincs helye az elsők gőgjének. Tudhatjuk, hogy akár első is lehetünk. Tudhatjuk megváltottságunkat, Jézus miattunk és értünk vállalt kereszthalálát. Tudhatjuk, hogy a mi halálunkat halta, hogy halál helyett életet adjon nekünk. És ha mindezt tudjuk, hogy is érezhetnénk magunkat valaha igazán elsőnek? Csak méltatlanul megmentettnek, szeretettnek és ezzel együtt bűnösnek tudhatjuk magunkat. Megigazitott elveszettek vagyunk.

Hétfő (március 14.) *[A jó pásztor] a maga juhait pedig nevükön szólítja és kivezeti.* Jn 10,3 (Ézs 55,12a; Gal 6,[11–13]14–18); Jn 12,37–43) Ha a Jó Pásztor vezet, akkor bárhová visz, úgy lesz jó nekünk. Az egyiptomi kivonulás jut eszembe, ahogy Isten kiszabadítja a bájából az övéit. Minket is, mai népét, családját. Engem is kiszabadít, kivezet, és közben velem van, és vigyáz rám. Tágas térre állít, lehetőségeket tár elém is, élénk is. A tanítványok kiküldése jut eszembe. A lehetőségek, az alkalmak arra, hogy őt hirdessem. És ő közben nevemen szólít, és vezet.

Kedd (március 15.) *Így szól az Úr [...]: Meghallgattam imádságodat, láttam, hogy könnyeztél. Meggyógyítalak...* 2Kor 12,5 (Mt 7,7; Jób 2,1–10; Jn 12,44–50) Ünnepe van. A kokárda nem csak a szívem fölött, a szívemben is ott van. Olyan hűség van a magyar nép szívében, amely keresi azt az utat, hogy szabadon mondjon igent arra, ami összeköt, amiben megélhetjük nemzeti értékeinket. Ma könnyezünk a sok fájdalom miatt, amelyet a széthúzás, az elértéktelenedés betegségei okoznak. Urunk, olyan sokaknak nem vagy fontos, nem vagy semmi! Már a te neved sem elég ahhoz, hogy egynek érezzük magunkat. Gyógyíts meg minket, Urunk! Gyógyíts meg, és vezess minket szent Fiadhoz!

Szerda (március 16.) *A békesség Istene [...] munkálja bennünk azt, ami kedves ölelte Jézus Krisztus által, akinek dicsőség örökkön örökké.* Zsid 13,20–21 (1Kor 28,9a; Jn 16,29–33; Jn 13,1–11) Valószínűleg meg önmagam? Nem akarom. Hiszem, hogy az életnek Jézus kezében van célja, és hogy ő tud engem használni. Igyekezem magamból kisépni mindazt, ami tőle elválaszt, de egyedül ez nem megy. És jó, hogy érzem az egyedül végzett munka békétlenségét a szívemben, mert így ismerhetem fel, hogy csak vele juthatok el hozzá. A békesség Istene az, aki Jézus Krisztus által kedvessé tesz engem a maga számára.

Csütörtök (március 17.) *Jézus mondja: Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek.* Mt 11,29 (5Móz 8,2; 1Jn 1,8–2,2; Jn 13,12–20) Akkor találok megnyugvást a lelkemnek, ha megtanulom Jézustól, hogy szelíd és alázatos szívű? Miért nem töri át inkább a hitetlenek szívének keménységét? Miért nem megy bulldózerrel a kapcsolatokban megkövült falaknak? Miért nem tarol szuperhősként a gonoszok között, hogy a jók mihamarabb elnyerjék igyekezetük jutalmát? Miért nem jött le a keresztről? Az ő útja nem a szuperhős útja. És a mi utunk sem az. Az ő útját járva az ő igája van rajtunk, és ezzel irányt ad, terhet ad, feladatot, célt. S vezessen bár az út a legzordabb és legkegyetlenebb tájakon, az ad megnyugvást, ha követjük az ő szabályát: ha megtanuljuk, hogy ő szelíd és alázatos szívű, s így lépünk az úton, amely ő maga.

Péntek (március 18.) *Ő [Jézus] pedig a hajó hátsó részében a vánkoston aludt. Ekkor felébredtették, és így szóltak hozzá: Mester, nem törődsz azzal, hogy elveszünk?* Mk 4,38 (Zsolt 10,1; Zsid 9,11–15; Jn 13,21–30) Miért gondolták, hogy nem törődik az életükkel? Annyi helyzetben megtapasztalták már addig a hatalmát, isteni voltát! Miért voltak olyan türelmetlenek? Tényleg ilyen ijesztő lehetett Istent aludni látni...? Amikor gyermek voltam, gyakran láttam apámat aludni. De tudtam, hogy bármikor felébredtethetem. Ott virrasztott mellettem az a nagy ember a kicsi kórházi széken. Éjszaka bejött, ha a hatórás antibiotikumot kellett bevennem. Hajnalban ébredtett, és vitt a vonathoz vagy egyenesen az iskolába... Álmban is velem dobogott a szíve. Pedig csak ember volt.

Szombat (március 19.) *De te kiemelted életemet a sírból, ó, Uram, Istenem!* Jób 2,7b (2Tim 2,19; Gal 2,16–21; Jn 13,31–35) Nincs reménységünk az életre Jézus nélkül. Jézus nélkül csak a halál van. Az ő halála és feltámadása nélkül csak az enyészet, az elveszettség van. Olyan jó hinni benne, vele! És mégis nagyon nehéz néha. A gyászban ránk törhet a „nincs” kemény üressége, reménytelensége. A betegség tud ijesztő lenni, válhat iszonyattá álmatlan éjszakánkon, s érezhetjük azt, hogy elveszünk. Mekkora szükségünk van rá, hogy mindig figyeljünk Jézusra! Ha mindennapjainkban vele vagyunk, akkor nem kell távolról hozzá szaladnunk a bajban, betegségben, gyászban, a gonosz hazug szavai között csavargatott helyzeteinkben. Vele élve tudjuk, hogy életünk élet, nem pedig halál. Akármilyen történjen, nem halunk meg, hanem élünk az ő kegyelméből. Örökké.

■ SIMON RÉKA

Az egyház a bajbajutottak mellett áll

Újra személyes jelenléttel ülésezett a zsinat

Az ukrajnai háború okozta megrendülés hatása alatt tanácskozott február 26-án – két év után immár újra személyes jelenléttel – a Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinata. A testület rendkívüli napirendi pontként rögtön az ülészak elején az orosz megszállás miatt nehéz élethelyzetbe kerülő, menekülni kényszerülő embertársaink megsegítéséről hozott határozatot. A budapesti Üllői úti székház kápolnájában tartott tanácskozáson mindazonáltal számos más, az egyház jövője és egysége szempontjából fontos témát is tárgyaltak a küldöttek.

Nyitóáhitatában Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora Zsolt 31,3-at idézte: „Légy pártfogóm és menedékem, siess, válts meg engem, Istenem!” Ebből kiindulva arra hívta fel a figyelmet, hogy amikor az Urat sűrgetjük, az tulajdonképpen a belé vetett bizalmunk kifejeződése. Az ad nekünk alapot ehhez, hogy ígéretünk van arra: ő nem hagy minket magunkra a káosz közepén sem.

A napirend elfogadása előtt új zsinati tagként Gombor Krisztián és Ittész Gábor tett esküt, valamint Mészáros Kornélia, a Fejér-Komáromi Egyházmegye küldötte mint a zsinat új nem lelkesítő jegyzője kapott megbízást.

A két nappal korábban előállt háborús helyzet okán a zsinat teljes egyetértésben döntött az Ukrajna orosz megszállása miatt nehéz élethelyzetbe kerülő, menekülni kényszerülő embertársaink megsegítéséről. Az imádságos környezetben elfogadott határozatban a küldöttek rögzítették, hogy „a Magyarországi Evangélikus Egyház elkötelezett a bajbajutottak megsegítése iránt”.

A zsinat egyhangúlag döntött annak a széles körű konzultációs folyamatnak az elindításáról is, amelyhez a kiindulópont az Északi Evangélikus Egyházkerület *Igazságot szólni szeretetben* című nyilatkozata jelenti. A folyamat összehangolásában a püspöki tanács, a zsinat teológiai bizottsága és az Evangélikus Hittudományi Egyetem vesz részt.

A lelkészképzés helyzetéről és általában az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folyó munkáról Csepregi Zoltán rektor adott tájékoztatást. Több hozzászólásban is megfogalmazódott a kérdés, hogy vajon fel tud-e mutatni olyan vonzó életpályamodellt az egyház, amely miatt az érintetteknek érdemes igent mondaniuk az elhívásra. A zsinat végül úgy határozott: felkéri az Evangélikus Hittudományi Egyetem igazgatótanácsai feladatait ellátó országos presbitériumot arra, hogy a lelkészutánpótlással kapcsolatos tényezők mélyreható vizsgálata nyomán a zsinat május 27-i ülészakára készítsen el egy konkrét előterjesztést a lelkészképzés fejlesztésnek szakmai, tartalmi, közegyházi és szervezeti lépéseiről.

Ugyancsak a lelkesítő szolgálat állt a fókuszában egy másik napirendi pontnak is. Pröhle Gergely országos felügyelő előterjesztése nyomán a lelkesítő nyugdíjkorhatár módosításának elvi kérdé-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

seit tárgyalta a zsinat. A testületnek abban kellett állást foglalnia, hogy a lelkészek nyugdíjba vonulásának időpontját egységesen határozzák-e meg, függetlenül attól, milyen tisztséget töltenek be, illetve gyülekezeti vagy intézményi alkalmazásban állnak-e. A szavazás során végül a zsinat egyetértett az előterjesztésben megfogalmazott elvvel, és felkérte az előterjesztőt a javasolt törvénymódosítás részleteinek kidolgozására.

A protestáns tábori püspök 2020. és 2021. évi jelentéseinek tárgyalását – Jákob János dandártábornok távollétében – a zsinat májusi ülészakára napolták el arra hivatkozva, hogy ahhoz a tábori püspök és a püspökhelyettes személyes jelenléte szükséges.

Egyházunk tényfeltáró bizottságának 2021. évi jelentését és a következő évekre tervezett munkákat Mirák Katalin bizottsági elnök ismertette. Beszámolóját a zsinat elfogadta.

A szeretetszolgálati (diakóniai) szolgálat átfogó kérdéseiről, a rövid- és középtávú fejlesztési lehetőségekről Gregersen-Labossa György, a diakóniai bizottság elnöke és Kelemen Anna, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője szólt. A zsinat azt kérte az előterjesztőtől, hogy a 2022. novemberi ülészakára átfogó stratégiai tervvel álljanak elő.

Folytatódott az elvi, előkészítő vita a belső egyházi jogi személyiség törvényi szabályozásáról, és ugyancsak előkészítő, elvi vitát folytatott a zsinat a választásokról és a szavazásról szóló 2005. évi VII. törvény felülvizsgálata, átdolgozása kapcsán.

A Magyarország kormánya és a Magyarországi Evangélikus Egyház között létrejött megállapodás időarányos végrehajtásáról Pröhle Gergely országos felügyelő tájékoztatta a zsinat tagjait. Ugyancsak ő vezette fel a bajor–magyar testvérkapcsolati szerződés meghosszabbítására vonatkozó napirendet is. A zsinati tagok megtekintették azt a húszperces kisfilmet is, amely az idén harmincéves testvérkapcsolatot mutatja be mindkét fél szemszögéből. A szavazás során végül a zsinat egyhangúlag jóváhagyta a testvérkapcsolat folytatását. A szerződés 2030. december 31-ig lesz hatályban.

A következő zsinati ülészakot május 27-én tartják.

■ V. J.

Imádkozzunk, és segítsünk, ahogyan tudunk!

Háború a szomszédban

Február utolsó hetében felborult az általunk megszokott rend a világban: 24-én Oroszország megtámadta Ukrajnát, így a békét háború váltotta fel a közvetlen szomszédunkban. A kezdeti sokk után a legfontosabb kérdés az volt, hogy mit tehet az evangélikus egyház, illetve mit tehetnek az egyház tagjai ebben a helyzetben.

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: OMAR MARQUES / GETTY IMAGES

„Arra kérjük a híveinket, egyénileg, illetve gyülekezeti és intézményi szinten is, hogy vegyék nagyon komolyan az imádság szolgálatát” – mondta el közvetlenül a háború kitörése után az *Evangélikus.hu* oldalnak Fabiny Tamás. A Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke már abban az interjúban is világossá tette: az egyház elsődleges feladata az imádság, ugyanakkor az „ora et labora” – „imádkozzál és dolgozzál” – jegyében ebben a helyzetben tennivalója is van bőven.

ORA...

Egyházunk püspöki tanácsa azt kérte, hogy február 27-én, vasárnap minden evangélikus istentisztelet végén, az általános könyörgő imádság részeként hangozzon el a következő – vagy ehhez hasonló tartalmú – fohász: „Könyörgünk kontinensünkért, az itt élőkért. Egy nemzedéknyi idő után ismét véget ért a béke,

tombol az értelmetlen a háború. Légy a szomszédos Ukrajna népével. Külön is imádkozunk az Ukrajnai Német Evangélikus Egyház és a Kárpátaljai Magyar Református Egyház közösségeiért és tagjaiért e nehéz időben. Add, hogy érezhessék jelenlétedet és őrző kegyelmedet! Őrizd a politikai és katonai döntéshozók felelős józanságát! Óvd meg őket attól, hogy saját céljaikat önző módon a béke

és a közjó szolgálata elé helyezték! Kérünk téged, Urunk, hallgass meg minket!”

Emellett több ökumenikus imaalkalom is szerveződött – nemcsak Magyarországon, hanem világszerte sok helyen. Ezeket részben az inspirálta, hogy Ferenc pápa imádságot hirdetett a nagyböjt első napjára. Ehhez csatlakozva öt keresztény világszervezet is közös online virrasztást kezdeményezett hamvazószerdára. A Lutheránus Világszövetség, a Református Egyházak Világszövetsége, az Európai Egyházak Konferenciája, a Mennonita Világkonferencia és a Metodista Világtanács a közös nyilatkozatában határozottan elítélte az orosz hadsereg ukrajnai előrenyomulását, és közös imádságra szólított fel mindenkit Ukrajna és a régió békéjéért.

Anne Burghardt, a Lutheránus Világszövetség főtákará a kezdeményezés kapcsán úgy fogalmazott: „Jézus arra hív minket, hogy a remény hírnökei legyünk, akik a békéért dolgoznak. Keresztény egyházakként ezért a konfliktus azonnali enyhítéséért szólalunk fel, hogy az ukrajnai emberek élete, emberi jogai és méltósága védve legyen.”

...ET LABORA

Az evangélikus egyház saját méretének tudatában és a lutheránus hagyományok jegyében, a professzionalitásra törekedve kíván segítséget nyújtani az ukrajnai krízishelyzet miatt nehéz élethelyzetbe

Pénzadomány küldésére két módon van lehetőség. Egyrészt online bankkártyás fizetéssel a perselypenz.lutheran.hu/ukrajna oldalon keresztül, másrészt utalással az alábbi számlaszámra:

Név: M.EV.EGYH. Rendkívüli gyűjtés • bankszámlaszám: 11707024-20478070
• IBAN: HU70 1170 7024 2047 8070 • SWIFT: OTPVHUBH.

A folyamatosan változó igények miatt a tárgyi és szállásfelajánlásokról minden esetben egyeztetni kell Mészáros Attilával, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának menekültügyi referensével az attila.meszaros@lutheran.hu e-mail-címen vagy a (+36) 20/513-3152-es telefonszámon.

kerülőknek. Mindezt a zsinat február 26-i ülészkán határozatban is rögzítették.

A segítségnyújtás egyrészt közvetlenül a magyar–ukrán határnál valósul meg, ahol az Oltalom Szeretetszolgálat koordinálásával a nyíregyházi evangélikus intézményhálózat munkatársai és önkéntesei végzik mindezt [erről bővebben olvashatnak riportunkban a 10–13. oldalon – a szerk.]. Ugyanígy a határ közelében építette ki bázisát a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat is. Emellett a területileg illetékes Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye is jelentős erőforrásokat mozgat meg a segítségben.

„A jelenlegi helyzetben a segítségnyújtás leghatékonyabb módjának a pénzügyi támogatást tartjuk [részletei a keretes szöveg részben a 8. oldalon – a szerk.], amiből a helyszínen tartózkodó segítők meg tudják venni azt, amire éppen akkor a legnagyobb szükségük van a menekülteknek. Az ország nyugati felében megvásárolt, felajánlott élelmiszert vagy használati tárgyakat csak jelentős költséggel lehet eljuttatni a magyar–ukrán határra, és elképzelhető, hogy mire az adott segélyszállítmány odaér, már inkább másra lenne szükség. Ráadásul helyben meg is nehezíti a munkát a készletek kezelése, raktározása” – magyarázta Mészáros Attila, egyházunk országos irodájának menekültügyi referense.

Természetesen ha egy-egy gyülekezet vagy intézmény mégis inkább segélycsomagot küldene a helyszínre, akkor az országos iroda segít ennek megszervezésében is. A tapasztalatok szerint egyébként folyamatosan nagy szükség van tisztálkodószerekre, higiéniai eszközökre, hófóliára.

„Óriási a szolidaritás a háború elől menekülő emberekkel, egészen hihetetlen nagy összefogást tapasztalunk. Egy nyugdíjas orvosnő felajánlotta, hogy ott segít a gyógyításban, ahol szükség van rá, egy fiatal ember pedig megszervezte, hogy menő éttermek készítsenek meleg ételt a menekülteknek. Szinte megállás nélkül szólnak a telefonjaink, kapjuk az anyagi és tárgyi jellegű felajánlásokat, de sokan jelentkeznek önkéntesnek is, valamint magánszemélyek, gyülekezetek egyaránt biztosítanak szállást a rászorulóknak. Összesítésünk szerint jelenleg [március 3-án – a szerk.] mintegy ötszáz fekhely áll rendelkezésre a menekültek számára parókiákon, gyülekezeti épületekben, házrészekben, nyaralókban” – számolt be a felajánlásokról Mészáros Attila.

Elmondta, hogy ezeknek a szállásoknak a címlistáját a hozzá tartozó elérhetőségekkel együtt az országos iroda átadta, és folyamatosan továbbítja a határ mindkét oldalán tevékenykedő Ökumenikus Segélyszervezetnek, illetve használja az adatbázist az Oltalom Szeretetszolgálat is.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Budapesten is segítséget nyújt az évente mintegy két-háromszáz menekültet támogató, jórészt németországi egyházi alapok támogatásából működő Menekültügyi Tanácsadói Irodán keresztül. Az iroda melletti bérelt lakásban jelenleg egy ukrán család lakik. Továbbá a Sztého Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat közreműködésével a menekültek segítségére formálódik egy kisebb budapesti akciócsoport is, amely célzottan tudja majd a lehető leghatékonyabban felhasználni a különböző felajánlásokat.

Nagy Béla főgondnok

Lapzártánk idején még csak szerveződött az a március 6-i jótékonyági hangverseny, amelynek bevételével szintén az Ukrajnából menekülők megsegítéséhez kíván hozzájárulni a Magyarországi Evangélikus Egyház. Erre az alkalomra a tervek szerint hivatalos a Bajorországi Evangélikus Egyház képviselőjében Heinrich Bedford-Strohm tartományi püspök és Michael Martin egyházfőtanácsos is. [Ha a magyarországi látogatásuk megvalósult, akkor magazinunk következő számában érdemben is beszámolunk róla. – A szerk.]

SZEMÉLYES TÁJÉKOZÓDÁS ÉS ADOMÁNY

Egyházi vezetőkkel, segélyszervezeti munkatárssal és a helyi konzullal is találkozott a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) küldöttsége február 26-án, szombaton Beregszászon. Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke, a MEÖT alelnöke és Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a szervezet főtitkára az idei ökumenikus imahét adományát adta át a Kárpátaljai Református Egyházkerület elnökségének, Zán Fábrián Sándor püspöknek és Nagy Béla főgondnoknak.

Kondor Péter egyúttal a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselőjében személyes egyeztetést folytatott Gerevich Jánossal, az Ökumenikus Segélyszervezet ukrainai elkülönített aleggységének vezetőjével, valamint telefonon beszélt Lehel Lászlóval, a segélyszervezet – akkor éppen szintén Ukrajnában tartózkodó – elnökével is annak kapcsán, hogy egyházunk hogyan tudna célzottan segíteni a térségben.

FOTÓK KONDOR PÉTER ÉS FISCHL VILMOS ARCHÍVUMBÓL

Fischl Vilmos, Gerevich János és Kondor Péter

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: AP PHOTO / VISAR KRZEZI

Életeket menthetünk

Szervezett evangélikus segítség az ukrán határnál és az országban

Példátlan összefogás tanúi lehetünk a magyar-ukrán határ közelében. Amióta február 24-én az oroszok támadása nyomán kitört a háború Ukrajnában, folyamatosan érkeznek a menekültek Magyarországra. A sokszor kilátástalan helyzetben lévő emberek megsegítésére számos szakmai szervezet és sok civil önkéntes is érkezett a keleti országrészbe. A Hajdú-Szabolcsi Egyházmegyében jártunk, hogy bemutassuk, milyen erőfeszítéseket tesznek a rászorulókért a helyi evangélikusok intézményi és gyülekezeti szinten – és egyúttal arra is kerestük a választ, hogy mit tehetünk mi mindannyian, akár az ország másik felében élő lutheránusok a határon inneni és túli bajbajutottak megsegítéséért.

Megdöbbenéssel és aggodalommal olvashattuk a híreket február 24-e reggelén. A sokk után azonban eljött a gyors gondolkodás, a szervezés és az összehangolt cselekvés ideje. Talán nem túlzás azt állítani, hogy még aznap minden-

ki nekikezdett a feladatok elvégzésének egyházunk Hajdú-Szabolcsi Egyházmegyéjében.

Ahogy annak mi is szemtanúi lehettünk, a legtöbb esetben a nők, a gyermekek és az idősebb férfiak jutnak át a

határon. A fiatal férfiak a hadkötelezettség vagy az otthonok védelme miatt ragadnak Ukrajnában. Így azonban csonka családok menekülnek, ők szorulnak segítségre.

FELADATUNK, HOGY SEGÍTSÜNK

„A rendelkezésre álló információkat és a saját kapacitásunkat is figyelembe véve három települést, Barabást, Lónyát és Kölcset választottunk ki arra, hogy »segélyhidat« építsünk ki. Ez utóbbi településen a polgármester evangélikus presbiter is, így egyértelmű a hálózatoság is. A legjobb tudásunk és hitünk szerint próbáljuk megszervezni a munkát” – tudtuk

meg Laborczi Gézától, a nyíregyházi Ol-talom Szeretetszolgálat intézményvezetőjétől, a Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközség igazgató lelkészétől.

Ám nem volt ennyire egyszerű eddig eljutni. „A háború hírének sokja után elsőként saját magamat kellett alkalmassá tenni a munkára. Négy kisebb gyerekem van, akik sírva kérdezték tőlem: »Édes-apa, akkor itt is háború lesz?« Az ő érzelmi biztonságukat is meg kellett teremtenem, hogy megértsék, mi nyugodtak vagyunk, és a mi feladatunk ebben az országban az, hogy segítsünk. Ez fontos és jó feladat.”

A következő napok ezután már az egyházvezetéssel való egyeztetése és a tervezése voltak. Fel kellett erősíteni az evangélikus menekültszolgálatot. Amint Laborczi Géza elmondta, már most, március elején óriási embertömeg áramlik át a határon. Tiszabecstől Záhonig befogadópontokat létesítettek a helyi önkormányzatok, a kormányzat és a segítség-szervezetek. Itt nyújtanak először segítséget az érkezőknek. A határ menti településeken már telítettség tapasztalható, ezért jön folyamatosan beljebb a menekülthullám.

És bár vannak, akik konkrét úti céllal, családi kapcsolatokat felhasználva, önállóan utaznak, a legtöbben segítségre szorúlnak. Az igényfelmérés mindennapos. Már az is nagy előrelépés, hogy a Magyar Államvasutak szolidaritási jegyei-

Laborczi Géza

vel ingyen lehet Budapestre utazni, így eloszlik a menekültek tömege, illetve az emberek nem gyalogosan és mindenféle más életveszélyes módon folytatják az útjukat.

LEHETŐLEG SZEMÉLYRE SZABOTTAN

A többség szeretne továbbhaladni, de traumatizált állapotban vannak. Ilyenkor nehéz józan döntéseket hozni a jövővel kapcsolatban. „A segítő szakmának egy komoly kihívása, hogy van olyan eset, amikor bár segítséget nyújtanánk, még-

sem élnek a lehetőséggel, és inkább továbbmennek az ismeretlenbe. Ezt el kell fogadjuk. Nekünk az a célunk, hogy jó, a fenntarthatósághoz közeli döntéshez segítsük őket, ami számukra továbblépést jelent” – teszi hozzá Laborczi Géza.

Az intézményvezető a kollégáival arra is készül, hogy akik itt maradnak, azokon személyre szabottan segítsenek. Például adománygyűjtés akkor is legyen, amikor a most egy szál bőrrönddel, téli öltözetben menekült családnak majd nyári ruhára lesz szüksége. „Szeretném, ha majd örökbe fogadó családi programokat szerveznénk itt és országosan is, amelyben választhat mindenki egy-egy családot, akit személyesen segít.”

Biztos, hogy az itt maradóknak szükségük lesz lelkigondozói, mentális segítségre is. Ennek szolgálatát majd a helyi lelkészek egymás között tervezik felosztani. De óvatosan és figyelmesen kell eljárni, hiszen aki bajban van, nem feltétlenül kér automatikusan lelkési segítséget. „Mindenkinek tiszteletben kell tartani a hitét vagy épp azt, ha nem hisz, de akkor is lelkészként kell segítséget adni” – fogalmaz Laborczi Géza.

ÉJJEL-NAPPAL JÓ EMBEREK

„A presbiteri ülésen arra kértem a kertvárosi gyülekezetet, hogy ne természetbeni, hanem pénzádományt gyűjtsünk, mert a határon történő tájékozódás után így tudunk az igényfelmérések után a leghatékonyabban segíteni. ►

Adományok kipakolása Kölcse

FOTÓ ZSARNAI KRISZTIÁN ARCHÍVUMÁBÓL

Gyülekezeti tagok szendvicseket készítenek a menekülteknek

A gyülekezetünk pedig csodálatos: két nap alatt hatszázezer forintot gyűjtöttek össze” – árulta el Laborczi Géza. Majd hozzátette, hogy mikor megindult a menekültek sora, akkor lehetett látni, hogy ezt egy szervezet, egy gyülekezet nem tudja egyedül megoldani, csak a legszélesebb összefogással lehet dolgozni. Ezért a Nyíregyházán működő diakóniai és oktatási intézmények együtt kezdtek el gondolkodni, tervezni és cselekedni.

És hogy melyek is pontosan? A Joób Olivér Szeretetintézmény, az Oltalom Szeretetszolgálat, az Élim Evangélikus Szeretotthon és az Emmaus Evangélikus Szeretotthon, valamint a Luther Márton Kollégium és az Evangélikus Roma Szakkollégium fogott össze. Utóbbinak a hallgatói önkéntes munkával segítenek, a Luther Márton kollégium átmenetileg szállást nyújt a menedékkérőknek, úgy, hogy az alaptevékenységük ne sérüljön.

„Mi, akik a diakóniai intézményekben dolgozunk, megszervezzük a dolgokat, és visszük az adományokat. Begyűjtjük a határról a szükségletet, itt megvásároljuk, és a munkatársak kiviszik a csomagokat a határra. Ha pedig van ott menekült, aki Nyíregyházára jönne, azt a visszafuvarral elhozzák. Itt pedig a saját kapacitásainkat használva próbáljuk elhelyezni az érkezőket” – tudtuk meg a konkrétumokat.

„A háborúnak van egy borzalmas oldala, mert emberi életek vesznek oda, mások menekülni kényszerülnek, megint másoknak az élete nyomorba dől, de azt is megtapasztalhatjuk a háborús helyzetben,

hogy mennyi jó ember ajánlja fel a segítségét” – fejt ki Laborczi Géza. Az Oltalom dolgozói pedig az utóbbi napok óta „éjjelnappali üzemmódban” dolgoznak, és nem azért, mert a vezetőjük ezt kéri, hanem mert szeretnének segíteni. Elkötelezettség és odaadás jellemzi őket, enélkül ez a munka valóban lehetetlen lenne.

Riportunk során Keczkó Jánossal, a szeretetszolgálat munkatársával épp adományt szállítottunk ki Kölcse, ahol is a csomagok kiszállítása után a férfi – éppen úgy, ahogyan Laborczi lelkésztől előzőleg hallottuk – megkérdezte, hogy a Kölcsen lévő menekültek közül kinek van szüksége fuvarra Nyíregyházáig. Ottjártunkkor az ekkor szokásos alapvető kérdések megválaszolása után egy idősebb házaspár kapott fuvarra a nyíregyházi pályaudvarra.

SZÁLLÁST IS NYÚJTANAK

Utunk Nyíregyháza-Mandabokorra is elvezetett. Zsarnai Krisztián, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye esperese, a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség lelkésze lapunknak elmondta: a háború sújtotta területhez legközelebb eső egyházmegyében élökként úgy érezték, mindenképpen segíteniük kell.

A háború kezdete utáni első napon a presbiteri ülésen arról döntöttek, hogyan tudnák a terveket cselekedetkévé, segítségnyújtássá formálni. Az első megsza-
vazott döntésük az volt, hogy ötszázezer forintot elkülönítettek az egyházmegye költségvetéséből, és utána felhívást intéztek az egyházmegye gyülekezeteihez,

hogy gyűjtsenek tartós élelmiszert, higiéniai felszereléseket, tisztálkodószereket, illetve matracokat. Emellett az esperes is megerősítette: a pénzadománygyűjtés is egy fontos szál a segítségnyújtásban, hiszen a segélyszervezetekkel egyeztetve ez a leghatékonyabb: így lehet elérni, hogy olyasmivel segítsenek, amire éppen akkor valóban szükség van, ne pedig felesleges holmikból érkezen rakomány.

Amint Zsarnai Krisztián elmondta, rendszeresen végiglátogatja a határátkelőhelyeket, felkeresi a helyi önkormányzati képviselőket, jegyzőket, lelkipásztorokat, illetve a segélyszervezetek képviselőit, tájékozik, mi az, amire odaát szükség van. Leginkább a határon túliak szempontjából fontosak a pénzbeli adományok, hiszen a befolyt összegekből lehet itthon megvásárolni, majd átvinni azokat a dolgokat, amelyekből hiány van. Most éppen vízmelegítőre, matracokra van szükség Kárpátalján. De mint Kondor Péter püspöknek és Fischl Vilmosnak, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa főtítkárnak beregszászi látogatásakor a helyi polgármester jelezte, lehet akár rádió, víztartály, üzemanyag is.

És hogy mennyire országokon átívelő az evangélikus segítségnyújtás, arra is élő példát kapunk, hiszen három soproni evangélikus oktatási intézmény iskolalelkészei is – Simon Attila (Berzsényi Dániel Evangélikus [Líceum] Gimnázium és Kollégium); Matus Klára (Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola) és Hegedűs Attila (Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi Technikum és Művészeti Szakgimnázium) – megke-

Zsarnai Krisztián

resték Zsarnai Krisztiánt, hogy a nyugati határszélről hogyan tudnának segíteni a bajbajutottaknak. Végül soproni összefogásból egy kamionnyi árut indítottak útnak március 2-án a keleti országgrészbe. Szervezettségükre bizonyíték, hogy az árukat porciózva, felcímkézve, szelektálva dobozolták, hogy a gyülekezeteknek és a segélyszervezeteknek ne a válogatásra kelljen az időt és az energiát fordítaniuk, ezzel is meggyorsítva a célzott segítségnyújtást.

A nyíregyháza-mandabokori gyülekezet területén szállást is tudtak már biztosítani. Ottjártunkkor éppen egy öttagú család kapott ott menedéket, de már másnap érkezett egy újabb család, és valószínűsíthetően folyamatos lesz a menekültek sora. Mint megtudtuk, határozatlan időre adják a szállást, nem szeretnék, ha az odaérkezőknek sokkban, aggodalmak közepette rögtön tovább kellene állniuk.

Bodrogkeresztúron, az Emmaus gyülekezethez tartozó szálláshelyen is így segítenek, bár ott van némi időkorlát, de ez nem okoz fennakadást, mivel az érkező menekültek többsége csak átutazóban van. Jöttek már Kijevből, de Lembergől is. Március elején már a legtöbb érkező Ukrajna belső részéből indult útnak.

Zsarnai Krisztián esperes elmondta: úgy tapasztalja, hogy a határ innenső oldalán a segélyszervezetek, gyülekezetek, településeink fel vannak készülve, el tudják látni a feladataikat. A kárpátaljai területen azonban humanitárius katasztrófa kezd kialakulni, hiszen oda menekülnek azok, akik féltik az életüket a harcoktól, de nem akarják elhagyni Ukrajnát. Most

Az Oltalom Szeretetszolgálat munkatársai menekülteket szállítanak úti céljuk felé

az esperes megpróbál olyan diplomáciai kapcsolatokat felvenni, hogy a célzottan a kárpátaljai magyaroknak és az ott rekedt menekülteknek szánt adományokat oda tudják eljuttatni.

ELHÚZÓDÓ KRÍZIS

Laborczi Géza arra kér mindenkit, akinek lehetősége van rá, hogy pénzádományt nyújtson támogatást, mert hosszú távon az a célirányos. A szeretetszolgálatnál arra is törekednek, hogy időről időre beszámoljanak, milyen célra fordították a kapott összegeket. A Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye összefogását pedig mi sem mutatja jobban, mint hogy az adománygyűjtési akció meghirdetését követő kilencvenhat órán belül a gyülekezetek és

magánszemélyek hárommillió forintot gyűjtöttek össze.

Segíteni pedig tényleg bárholon lehet. A minap valaki felhívta Laborczi Gézát. A vonal túlsó felén egy nyugati határszélen élő, idősebb evangélikus asszony volt. Azt kérdezte, hogy ha az Oltalom Szeretetszolgálat segíti a menekülteket, ő hogyan tud ebben részt venni – arra gondolt, hogy bankszámla híján a postán feladna százezer forintot, annyi elég lesz-e. Az igazgató lelkész szava is elakadt a nagylelkű felajánlástól. A hölgynek és lapunknak is elmondta: ekkora összeget visznek ki a három településnek – Barabásnak, Kölcseinek és Lónyának – célzott adományként mindennap. Tehát az idősebb asszony egy felajánlásával az egyik település aznapi munkáját támogatta.

Hosszú távon nagyon nehéz most tervezni, elhúzódó folyamattal és krízissel számol mindenki. Már most annyi kár keletkezett, hogy ezek helyreállítása és az újraindulás hosszú időt vesz majd igénybe – mondja lapunknak Laborczi Géza. Ő arra készül, hogy jó ideig ezzel a helyzettel kell együtt élni. Fontos tehát, hogy figyeljük evangélikusként, hívó emberként, hogy az idejövőknek, az itt rekedteknek vagy épp a visszamenőknek hogyan tudunk a lehető leghatékonyabban segíteni. Végezetül az intézményvezető úgy fogalmazott, hogy a legkisebb adomány is sokat ér, mert szó szerint életet menthet. „Nem tudjuk az életüket megoldani, de életben tudjuk őket tartani, és ez az a mi feladatunk.”

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Menekültek a kölcsei tornacsarnokban

■ KÉZDI BEÁTA

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Hogy ne törjön el minden Egész

„Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradozásuknak szép eredménye van. Mert ha elesnek, az egyik ember fölemeli a társát. De jaj az egyedülállónak, mert ha elesik, nem emeli föl senki. Éppígy, ha ketten fekszenek egymás mellett, megmelegszenek; de aki egyedül van, hogyan melegedhetne meg? Ha az egyiket megtámadják, ketten állnak ellent. A hármast fonál nem szakad el egyhamar.” (Préd 4,9–12) A közelmúltban megrendezett házasság hetén gyakran idéztük ezt az ószövetségi mondatot. Most azonban szélesebb összefüggésekben szeretném alkalmazni. Az események, amelyek egyházunkban és Európában – az oroszok által megszállt Ukrajnában – az elmúlt hetekben történtek, indokolhatják a hármast fonálra való bibliai utalást.

Lehet, hogy az immár két éve velünk élő Coviddal is összefügg. Vagy az egész világot megrázó olyan változásokkal, mint a modern kori népvándorlás vagy a klímaváltozás. A biztosnak vélt európai hagyományok fejük tetejére állásával. A második világháború óta nem tapasztalt katonai fe-

nyezetéssel. A folyamatos belpolitikai adok-kapokkal. Vagy egyszerűen csak saját gyengeségünkkel és esendőségünkkel.

Egyházunkban korábban egy irányba húzó emberek mint-ha székértáborokba rendeződnének. Egyáltalán nem vagyok a vélemények ütköztetése ellen, sőt kifejezetten öröndetesnek tartom a pezsgő és építő vitákat. Mindez teljesen helyénvaló volna, ha úgy akarnánk a másként gondolkodót meggyőzni, hogy szeretnénk az ő véleményét is megérteni, vagy akár készek lennénk tőle tanulni is. Ehhez falakat kellene bontani, ám mi inkább önigazságunk újabb és újabb téglásoit rakjuk egymásra.

Ady a *Kocsi-út az éjszakában* című versében fájdalmasan kiált fel: „Minden Egész eltört...” Hogy ez így túl drámai? Szeretném, ha látnánk, hogy már a repedések is éppen elég veszélyesek.

Az egyház egységéért emelek szót. Ez nem az „egységben az erő” frázisának pufogtatása. Nem is a „szeressük egymás, gyerekek” régi, szirupos slágere. Hanem a Jézus Krisztusban számunkra felkínált egységnek a keresése.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Súlyos teológiai kérdésnek tartom, hogyan értjük az egyház egységét. Vannak, akik szerint a „szeretetlenben való egység” keresése és a biblikus magatartás egymás alternatíváját jelenti. Arra figyelmeztetnek, hogy egy általános, világi szeretetegység oltárán fel lehet áldozni a tiszta hitet. Ha az egységen emberi szándékok harmonizálását értjük, akkor ez a veszély fenn is állhat. Az egyház egysége azonban nem emberi törekvések kisebb-nagyobb kompromisszumok által való összerendezését jelenti. Ennek éppenséggel meglehet a létjogosultsága a közjó érdekében vállalt egységtörekvésekben vagy éppen civil szervezetek hatékony működtetése terén. A keresztyének egysége azonban nem ilyen. Ezt nem emberek valósítják meg a maguk talán tiszteletre méltó erőfeszítéseivel, hanem Krisztus teremti meg.

A Krisztusban való egységünk hitünk középpontjában kell, hogy álljon. Főpapi imájában (Jn 17,20–23) Jézus hatalmas jelentőségű szavaival összekapcsolja az Atya és a Fiú bensőséges szeretetkapcsolatát a tanítványok között megvalósuló egységgel. Ebből következik aztán az imádság, hogy ők is „mindnyájan egyek legyenek”. A Krisztussal és a Krisztusban való egységünk tehát nem egy „langyos” világi fogalom, hanem hitünk lényegét érinti. Ez a Szentháromság titkával, a hívő ember és Krisztus kapcsolatával függ össze, így pedig az egyház természetét határozza meg. Az egyház eszerint a Krisztussal és ezért egymással egységben lévő közössége.

Amikor az egyház egységének védelméről beszélek, akkor tehát nem a különböző pozíciók közötti – amúgy per-

sze kívánatos – párbeszédéről beszélek, hanem ennél sokkal többről. Az egyház egységét nem a hívek jámbor szándéka teremti meg, hanem az Krisztusban már megvalósult. Ha pedig benne maradunk, akkor érvényessé válik az apostol felszabadító üzenete: „Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban.” (Gal 3,28)

Ez a Pál apostoli mondat meghatározza az egyházak feladatát az ukrajnai háborúval vagy éppen az abból fakadó menekültválsággal kapcsolatban is. Írásom ószövetségi mottója pedig az elesettek közötti segítségnyújtás kiindulópontja is lehet. A Prédikátor nem egyszerűen két fél – házastársak vagy éppen szomszéd népek – megbékéléséről beszél, hanem „hármason fonálról”, amelyben immár az isteni jelenlét is kifejezésre jut.

Az egységet mint egyházunk nagy kincsét kell őriznünk. Urunk ennek megvalósulásához kötötte a sokat emlegetett misszió hitelességét és eredményességét is: „...hogyan elhiggye a világ, hogy te küldtél el engem.” (Jn 17,21c)

A Prédikátorral kezdtem, Pál apostollal fejezem be: „Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.” (1Kor 12,27) Ha a tagok nem vállalják és nem hordozzák egymást, akkor Krisztus testéből szakadnak ki. Ha a Krisztusban nyert egységünket kétségbe vonjuk, akkor valóban minden Egész eltörik.

Vigyázzunk egymásra, őrizzük meg a Krisztusban nyert egységet. ■

Aktívan bevonni a prédikációba a gyülekezetet

A templompadban: Lukács Máté András

Az igehirdető műhelyében című sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttér munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Lukács Máté András, a Galgagutai Evangélikus Egyházközség lelkészét a templomban kérdeztük istentiszteletre készüléseinek műhelytitkairól.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Illusztrációk gyűjtése és interakció. Lukács Máté András számos illusztrációt szokott használni az igehirdetéseiben. Ezek szép-irodalmi példák, filmekből vett jelenetek ugyanúgy lehetnek, mint teológiai művek, de olyan is előfordul, hogy dalszöveget idéz. „Teljes lírai szöveget ritkán, nagyon indokolt esetben idézek, mert a versmondást egy külön műfajnak érzem” – árulja el.

Igehirdetésében gyakran összeköti a lelkiciént elhangzó igéket a textussal, valamint arra is figyel, hogy ha mód van rá, akkor az istentiszteleti énekekről is említést tegyen. Beszédében gyakori a személyes élményekből táplálkozó történetmondás, valamint a gyülekezeti kontextust is keresi.

„A telefonomra letöltöttem egy történelminaptár-applikációt. Ebben megnézem, hogy milyen évfordulók vannak, és ha tudom, azokat is felhasználom.” A kézzel írt jegyzeteiből bő vázlatot készít. „A végső változatot legépelem, és a kinyomtatott prédikáció alapján mondom el Isten üzenetét.”

Gyakran – ha nem is rendszeresen – aktívan bevonja az igehirdetésbe a gyülekezetet. Két példát említ: „Karácsony második napján egy koronázási zsoltárról szólt Isten igéje. A 2. zsoltár négy versszakát szétosztottam a gyülekezet tagjai között, majd a prédikáció közben váltakozva ők olvasták fel, állva, mintha jelen lennének a koronázáson. Újév ünnepén szintén »szólt a gyülekezet«. Akkor a »Bízd újra életed Krisztusra!« szöveget mondtuk, négy részre osztva, válaszolva egymásnak, mintegy hitvallásként a gyülekezettel!”

■ G. Á.

Egyházi év és zenehallgatás. „Először az ünnep jellegét járom körül. Füzetembe felírom a heti igét, a leckiákat, a kijelölt énekeket. Csak ezután kezdem a kijelölt igeszakaszt tanulmányozni” – árulja el a fiatal lelkész.

Készülés közben szinte mindig zenét hallgat – teszi hozzá. „Általában az ünnep jellegéhez választok zeneszámokat. Ha már megvan, hogy milyen énekek hangzanak majd el az istentiszteleten, akkor azoknak többféle és különböző nyelvű feldolgozásait is meghallgatom, de ha az igehirdetésben egy adott dalt említek, akkor azt hallgatom sokat. Ezenkívül komolyzenét – főleg zongorajátékokat – és filmzenét szoktam még készülés közben hallgatni.”

Textusfeldolgozás, -elemzés. Lukács Máté András a textust versenként tanulmányozza, azután az igeszakaszokhoz tartozó utalások következnek, majd a kijelölt igeszakaszt megelőző és követő fejezeteket is elolvassa. „Így tágabb kontextusban tudok az igéről gondolkodni” – mondja.

Ugyanakkor kortörténetet is olvas, tanulmányozza a *Lelkipásztor* szakfolyóirat felkészítő írását, valamint számos magyar és idegen nyelvű kommentárt is megnéz. „Görögül jobban tudok, így ha újszövetségi igéről beszélek, akkor azt eredeti nyelven is elolvasom. Ha izgalmasabb szót találok, akkor annak az *Újszöv.hu* oldalon utánanézek, de az *Újszövetségi görög-magyar szótárt* is elő szoktam venni.”

A fiatal lelkész emellett prédikációsköteteket is olvas: „Lelkészszentelésem alkalmából kaptam meg küldő lelkészemtől, Bence Imrétől prédikációinak a gyűjteményét. Ezt gyakran elő szoktam venni, de más lelkészek prédikációit is rendszeresen olvasom.”

Kreatív szakasz. „A készülés következő részében azt keresem, és füzetembe le is írom, hogy mit akart a könyv szerzője üzeni az adott szakasszal. Felírom: »Miről akarok beszélni?« Az ige alapján összegyűjtött témák közül ez alá emelem ki, hogy milyen megközelítésből és mire fókuszálva kívánom az igét vizsgálni.”

Halál betiltva!

Fil 2,12b–13

Az emberben örök vágyként él, hogy kell lennie egy olyan helynek, állapotnak, életszakasznak, élethelyzetnek, ahol és amikor kimondhatja: megérkeztem. A helyemen vagyok. Boldog vagyok. Harmónia van, és béke van, és nyugalom van, és nem kell megfelelni senkinek és semminek, mert minden úgy jó, ahogy van.

Maga a Szentírás is tele van ilyen elképzelésekkel. Gondoljunk csak a paradicsomra, az ígéret földjére vagy éppen az új Jeruzsálemre. Mind-mind olyan idillekről szólnak, ahol jó lenni, ahova jó megérkezni. És ahol nemcsak illúzió, hanem örök realitás az Isten akaratának teljes megvalósulása. Ahogy igénkben Pál fogalmaz: amikor az ember „*az ő tetszésének megfelelően*” él.

És ez ambivalens módon gyakran éppen akkor válik éles kérdéssé, amikor nagyon közel érkezik hozzánk a halál vagy annak árnyékos völgye. Amikor meglegyint minket az elmúlás szele, akkor az üdvösséggel kapcsolatos kérdések is felszínre törnek. Halálbiztos életkérdések ezek. Halállal teli életek versus életteli halálok.

PAOLO VERONESI: KRISZTUS FELTÁMADÁSA (1580 KÖRÜL)

A halált betiltani persze nem tudjuk. Vagy mégis? Volt már rá emberi kísérlet. Tisztán emlékszem a több mint egy évtizedes abszurd hírre. A Nizzához közeli Le Lavandou település egy szép napon betiltotta a halált. Történt ugyanis, hogy a temető megtelt, és Nizza városa esztétikai okokból elutasította új telek vásárlását erre a célra. Erre a válaszlépés volt a döntés: halál betiltva. Egy nyugat-franciaországi falu hasonló gondokkal küzdött, mire a polgármester nemcsak hogy betiltotta a halált, de büntetéssel fenyegetett mindenkit, aki törvénysértést követett el, vagyis meg merészelt halni.

Elképesztő, ugyanakkor gondolatlavinát indított el bennem, amely alá odafeküdtem, és nem is olyan sok idő múlva szinte belém hasított egy felismerés: ezen települések polgármesterei, vezetői tulajdonképpen – ha nem is tudatosan – nem tettek

mást, mint hivatalossá tették az örök életet. Tulajdonképpen deklarálták, hogy a halál bizony csak a kerítéseken túl járhatja el kedvenc táncát.

Halál betiltva! Felkavaró gondolat. De mégis, ezekben a pandémiás időkben (immáron két esztendeje), egy bizonytalan kimenetelű háború esélyeit latolgatva ez a téma nagyon intenzíven jöhet fel bennünk és körülöttünk. Mennyit ér az élet? Van élet a halál előtt? Van élet a halál után? Mi az, hogy örök élet? Kinek van üdvössége? Van annak, akire könnyek között emlékezem? Van annak, aki éppen felkészül? Van annak, aki nem készült fel, mégis vége lett a filmnek, hirtelen filmszakadással? Van nekem? És amikor megjelenik a halál és az elmúlás a közeli jövőnkben, az üdvösséggel kapcsolatban is el kezd motoszkálni bennünk valami.

Pál így ír a filippi gyülekezetnek: „...félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket, mert Isten az, aki munkálja bennetek mind a szándékot, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.”

Pál börtönből írt üzenete sok feszültséget rejt önmagában. Félelem és rettegés. Üdvösség és Isten. Munkálkodó ember és munkálkodó Isten. Ellentmondások. Amelyek részei az életünknek, hitéletünknek, sőt emlékezéseinknek is. Vég és öröklét. Lezártág és nyitottság. Fájdalom és fényesség. Kétségek és bizonyosság. Intellektuális feszültségek és mennyei logika. Ahol az az alap, hogy minden, ami történik, „*az ő tetszésének megfelelően*” történik.

Isten a cselekvő, a *Deus in actu*, aki ma is képes munkálkodni bennünk és értünk. Ő, aki az üdvösséget Jézusban nagyon közel hozta, és aki bizonyos értelemben, a feltámadás csodájával „betiltotta a halált” azoknak, akik hisznek az ő Fiában.

„*Bizony, bizony, mondom néktek: aki hisz, annak örök élete van*” – mondja Jézus (Jn 6,47). Ő az élő kenyér, az élet kenyere. Az örök élet kenyérének evangéliuma pedig mindenkire eljuthat. Éppen

ezért: ne álljunk útjába, ha valaki éhes, ha valaki ott guggol a seol, az élete gödrének mélyén. Ne mi legyünk azok – akik Jézus követőinek valljuk magunkat –, akik miatt valakinek reménytelenséggé válik az emlékezés, kilátástalanná válik a jövőkép!

Épp ellenkezőleg: legyünk mi azok, akik fel merjük vállalni a legnagyobb örömhírt, hogy minden kockázattal együtt csak és kizárólag a hit az örök élet kulcsa. Hit benne, az Életben, hit abban, amit mondott, amit tett, amit ígért. Benne, aki miatt és aki által azon a bizonyos húsvéthajnalon megbukott a halál. Kerítésen kívül rekedt, sőt az örök élet perspektívájából nézve: be lett tiltva. Éppen ezért bizhatunk abban, hogy oly sok vívódás, élet-halál kérdés után az üdvösség munkálását megtapasztalva végre végleg megérkezhetünk.

■ GÁNC S TAMÁS

Úton Petőfivel

„Tisztelt olvasóinkat pedig figyelmeztetjük Petőfi Sándor gyönyörű versein kívül legujabban hozzánk érkezett sajtósági eredeti leveleire, melyeknek sorát legközelebb megkezdendjük, s melyek igen sok nemű szellemi élvel fogják az általános magyar olvasó közönséget meglepni.” E sorokkal harangozta be 1847. augusztus 21-én a Győrben megjelent első vidéki, magyar nyelvű kereskedelmi és szépirodalmi lap, a Hazánk azokat a fiktív úti leveleket, amelyeket az akkor huszonnégy éves költő az utazásai során írt. Az *Útirajzok* című levélgyűjteményből Csadi Zoltán színművész február 16-án adott ízelítőt az Evangélikus Országos Múzeumban a Deák téri dalos könyvestek alkalmán.

FOTÓ: FÜKE SZABOLCS

A reformkor idején közkedvelt elfoglaltság volt útinaplót és útirajzot írni. Petőfi 1847-ben felkerekedik, hogy bejárja Felvidék, kétszer pedig Erdély vidékeit. Az élményeiről hús levélben számol be, amelyeket az Eperjesen élő műfordító, ügyvéd barátjának, Kerényi Frigyesnek címez. A címzett a beszámolókat azonban sosem kapta meg, mert a szerző már a negyedik levélben bevallotta: műve a nyilvánosság számára készült, nyomtatásra szánta.

A fiatal költő humorral gazdagon átszótt beszámolóiban többször felidézi vándorszínészeit, könnyes szemmel vagy épp erős kritikával ír a bejárt településekről, néha vitriolos tollal mutatja be útitársait, miközben meglepő őszinteséggel vall saját érzelmeiről.

„Voltál-e már Debrecenben, barátom? láttad-e e pusztai várost, vagy is e városi pusztaságot? ha porba vagy sárba akarsz fúladni, csak ide jőj, itt legkönnyebben célt érhetsz; de az orrodát jól befogd, mert különben, mielőtt megfúlnál, a guta üt meg a szalonna szagnak miatta. Mennyi szalonna, mennyi hízott disznó van itt! a szellem mégis olly sovány, hogy csak úgy csörög a bordája, épen mint az idevaló híres talyigás-lovaknak. Itt ha vesznek is könyvet, tán csak azért veszik, hogy bele szalonnát takarjanak” – olvashatjuk az 1847. május 14-én Debrecenben írt harmadik levélben.

Az *Útirajzok* Petőfi életének egyik fontos korszakát rögzítik: a Szendrey Júliához fűződő szerelem legforróbb hónapjait a

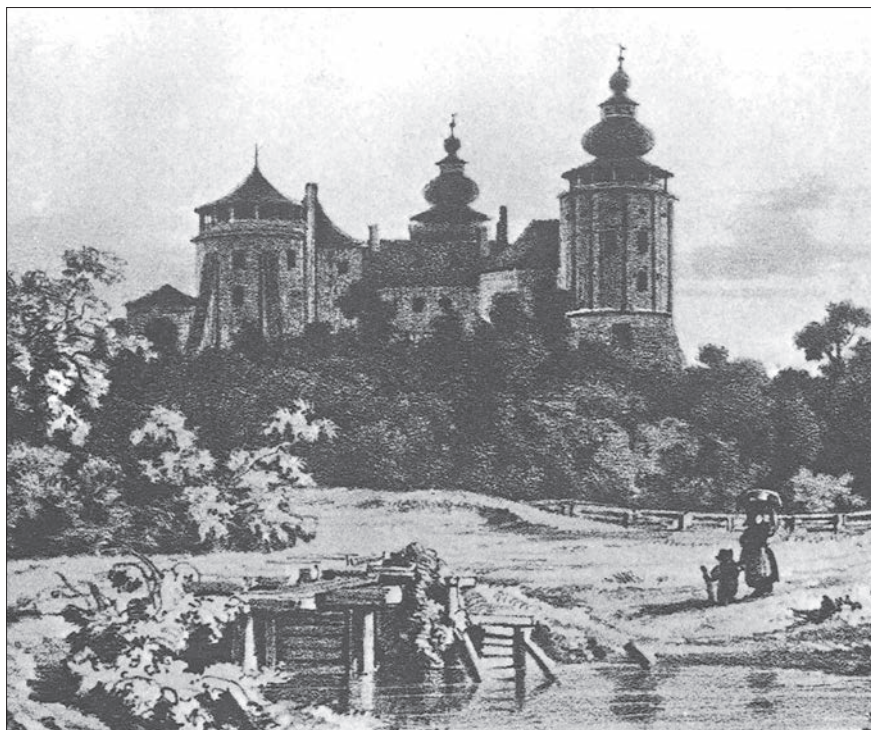
lánykéréstől az esküvőn át a koltói mézeshetekig.

A február 16-i Deák téri irodalmi előadás a Huszár Gál könyvkereskedés és a Zsongom népzenei együttes közös szervezésében jött létre. A Petőfi-émlékévben igazán méltó helyen hangzottak el a levelek, hiszen az Evangélikus Országos Múzeumban őrzik Petőfi keresztelőkútját, illetve első versének, *A hűtelenhez* című költeménynek a kéziratát. A vers 1838-ban került be a selmecbányai evangélikus gimnázium önképzőkörének évkönyvébe.

Az egyórás alkalom végén Csadi Zoltán színművésszel, a levelek tolmácsolójával Fükéné Menczer Kornélia, a könyvesbolt ügyvezetője, egyben az est háziasszonya beszélgetett. A felvidéki származású dunaújvárosi színész-rendező-színháztörténész felidézte, hogy ő a színművészeti egyetemen ismerkedett meg az *Útirajzokkal*, és akkor határozta el, hogy amint lehetősége adódik, színpadra viszi.

„Leginkább a szerző és a levelek humora tetszett meg – vallotta be az előadó. – Az iskolában megtanuljuk, hogy Petőfi a lánglelkű forradalmár költő, aki a nemzeti panteonból tekint le ránk. A levelek születésekor azonban ő mindössze egy huszonnégy éves fiatalember volt. A maga külön viselkedésével, a világot kritikusan tekintő hozzáállással – mai szóval úgy is mondhatnánk, hogy »hípsztárszerűen« – élte az életét. Ez a felismerés engem teljesen magával ragadott. Emellett lenyűgözött Petőfinek, a nemzeti idolként az a levelekből kitűnő, nagyon személyes, emberi oldala is, amelyet kevésbé ismerünk. A két vonulat közötti erős feszültség még inkább közel hozta hozzám az ő alakját és az *Útirajzokat* is” – tette hozzá a dunaújvárosi Bartók Kamaraszínház művészeti igazgatója.

■ BODA ZSUZSA

FORRÁS: PETŐFI SÁNDOR: ÚTIRAJZOK (HELIKON KIADÓ, 1987)

Az erdői vár

Egy tevékeny soproni lelkész

Mathias Lang emlékezete

Minden közösség történetében vannak olyan meghatározó személyek, akiknek a tevékenysége nyomot hagy az utánuk jövők életében. A soproni evangélikusok bővelkednek ilyen személyekben. Közülük a négyszáz éve született, tehetséges hitvitázóként is ismert Mathias Lang nem csupán lelkészként, hanem könyvtárfejlesztőként is beírta magát a soproni gyülekeztörténetbe.

Meghatározó lelkész a soproni gyülekezet életében Mathias Lang (1622–1682; nevét német írásmóddal használjuk, mivel saját maga is így használta, illetve a korabeli források is így említik). Sopronban látta meg a napvilágot. Azonos nevű apja vagyonos cipésmester volt, aki házába fogadta az Iglából (ma Jihlava, Cseh Köztársaság) elűzött lelkészt, Martin Liebezeitet. Szerencsés döntés volt ez, mivel a „vendégeskedés” alatt Liebezeit sokat segített Lang iskolai fejlődésében.

SZÜLŐVÁROSÁNAK LELKÉSZE

A líceum elvégzése után a kor szokásának megfelelően külföldön iratkozott be egyetemre. Breslau (ma Wrocław, Lengyelország), az Odera menti Frankfurt, majd Wittenberg voltak az állomások. Utóbbi helyen avatták lelkészé 1648-ban; szolgálatát a vártemplom diakónusaként kezdte meg.

Bár távol élt és dolgozott Soprontól, szülővárosától nem szakadt el. Kiadott értekezéseit rendszeresen hazaküldte, így a soproniak követni tudták pályafutását. Paul Schubert esperes-lelkész halála után szülővárosának gyülekeazete a huszonhét éves ifjút hívta meg lelkészéül. Búcsúzóul Wittenberg polgármestere és tanácsa egy dedikált konkordiakönyvet ajándékozott neki.

Első soproni igehirdetését 1650. június 24-én tartotta a Szent Mihály-templomban. Hamarosan a soproni polgárság és az ellenreformáció elől a városba menekült osztrák nemesek kedvelt papja lett. Karl Baumgartner ágfalvi lelkész

Rosina lányát vette feleségül, akivel tizennégy évig élt házasságban. Kapcsolatukból hét gyermek született, közülük

három élt apjuk halálakor. Egyházi karrierje Johann Schubert esperes halála után folytatódott: 1664-ben őt választották meg e tisztségre. Öt évvel később már püspököknek jelölték, de a választáson betegsége miatt nem lehetett jelen.

A KÖNYVTÁRFEJLESZTŐ

Mathias Lang a saját korában az egyik legtekintélyesebb, legfelkészültebb tagja volt egyházának. Ennek köszönhetően sikeres hitvitázó volt; különösen két bécsi jezsuitával, Jodocus Kedd-del és Elias Schillerrel (II. Ferdinánd gyermekeinek nevelőjével) folytatott vitákat. Emellett elévülhetetlen érdemeket szerzett a gyülekezeti könyvtár bővítésében, fejlesztésében. Szerepet játszott ebben, hogy a hitvitákon való helytálláshoz nemcsak tüzes evangélikus hitre, hanem magas színvonalú felkészültségre is szükség volt. ►

Mathias Lang arcképe, ismeretlen festő műve – a felirat arra utal, hogy a lelkész volt a könyvtárfejlesztője

Kő szószék a soproni Eggenberg-ház udvarán

A sokirányú szakismeretet pedig a szak-könyvekkel jól felszerelt könyvtár nyújthatta számára s mindazok számára is, akik hozzá hasonlóan el akartak mélyülni a teológiai és tudományos ismeretekben. Lang ezért szervezte meg a gyülekezeti könyvtárat. Egyúttal igyekezett támogatókat állítani az ügy mellé, adományokat gyűjteni. Egyik jeles adományozója volt özvegy Lichtenauerné Innerkaider Katalin, aki a végrendeletében ötszáz aranyat hagyott a könyvtárra.

Lang lelkész megvásárolta a Párizsban 1644-ben megjelentetett *Conciliarum omnium generalium et provincialium collectio regia (Általános és tartományi zsinatok királyi gyűjteménye)* című, harminchét kötetes sorozatot. A terjedelmes mű a zsinatok történetét, a pápák életrajzát foglalja magában 1625-ig, illetve a zsinati hatá-

rozatokat is tartalmazza latin és görög nyelven. A lelkész hamarosan megvette az 1666-ban megjelent harmincnegyedik kötetet is. E könyvek még ma is a Soproni Evangélikus Gyűjtemények értékes darabjai.

Mathias Lang feleségét szintén az adományozók között találjuk. Rosina Baumgartner 1669-ben harminc forintot hagyományozott a könyvtárra. Ebből a lelkész kilenc művet vásárolt tíz kötetben. E könyvek bejegyzésében találjuk meg a gyülekezeti könyvtár legrégebb nevét: *Bibliotheca Evangelicae Sempronien sum Ecclesiae* (Soproni Evangélikus Gyülekezet Könyvtára).

Még hosszasan sorolhatnánk azok neveit, akik könyveket adományoztak, vásároltak Mathias Lang hatására. A lelkész nemcsak a gyülekezet bibliotékáját

gazdagította, hanem saját célra is gyűjtötte a könyveket. Ezt a privát gyűjteményét halála után az egyházközség négy-száz császári aranyért vásárolta meg a gyülekezeti könyvtár számára.

UDVARI SZÓSZÉKEN

A 17. század közepén egyre erőteljesebbé váló ellenreformáció időszakában Sopronban is romlott az evangélikusok helyzete. Vítnyédy István ügyvédnek, Sopron magyar jegyzőjének a Wesselényi-féle összeesküvésben játszott szerepe alkalmat adott a városban az evangélikusok elleni fellépésre. Sopron pénzbüntetést kapott, emellett a várost kötelezték arra, hogy a tanácsba katolikusokat is válasszanak; ezzel párhuzamosan a városvezetés visszalépett az evangélikus ügyek intézésétől, és megalakította az evangélikus konventet.

Szomorú dátum a gyülekezet és Mathias Lang életében 1674. február 23-a. Ezen a napon az evangélikusoknak az összes templomukat, kápolnájukat és iskolájukat minden felszereléssel együtt át kellett adniuk a királyi kamara embereinek. A prédikátorok, tanítók és tanulók tizenöt napon belül kénytelenek voltak elhagyni a várost.

Az ítélet viszont kedvezményeket is tartalmazott: mivel Pozsonynak már nem volt evangélikus lelkésze, így csak a Bécshez közeli Sopronban lehetett biztosítani a vallásgyakorlatot a birodalmi fővárosban állomásozó evangélikus diplomáták számára. Ezt a feladatot a város két prédikátora, Johann Konrad Barth és Christof Sowitsch látta el. Az imaház felépültéig a lelkészek átmenetileg a Fő téren álló Lackner-házban, más néven Generálsházban prédikáltak.

A rendelet Eggenberg hercegné házában udvari papot és istentiszteletet is engedélyezett. A Hohenzollern-házból származó és ezzel a porosz uralkodócsaláddal rokon kapcsolatát ápoló Anna Maria von Brandenburg-Bayreuth hercegné Johann Anton Eggenberg osztrák főmarsall özvegye volt. Miután a hercegné vallásgyakorlását Grazban megnehezítették, 1671-ben a már korábbi látogatások alkalmával megkedvelt Sopronba költözött. Házában lelkésze, Lang végezte az igehirdetést az udvari kő szöszékről. Első beszédét április 1-jén tartotta azoknak a híveknek, akik már nem értek el a Lackner-házban. Mivel az istentiszteleteket esőben is megtartották, a hívők gyakran megáztak, és a katolikusok gúnyos megjegyzései között mentek haza; így kapták a soproni evangélikusok az „ázott” jelzőt.

Az evangélikusok üldözése tovább folytatódott. Amikor a két gyülekezeti lelkészt királyi parancsra 1674 Szent Mihály napján (szeptember 29-én) Kismartonba (ma Eisenstadt, Ausztria) száműzték, egyedül Lang maradt a városban evangélikus lelkészként. Csak a következő évben térhettek vissza a lelkipásztorok, és vehették ismét birtokba az imaházat. Így két helyen három lelkész prédikálhatott, ami az országban egyedülálló volt. Az imaház az 1676-os, a belváros nagy részén pusztító hatalmas tűzvészben leégett, viszont

– többek között külföldi – adományokból hamarosan újjáépítették.

Az 1679-es pestisjárvány idején Eggenberg hercegné az udvarával együtt Ruzsra menekült (ma Rust, Ausztria), és csak a következő évben tért vissza Sopronba. Hamarosan bekövetkezett halála hatalmas veszteség volt a soproni evangélikusoknak. Lang jóakarói annyit értek, hogy a lelkész mindaddig Sopronban maradhatott, míg Eggenberg hercegné temét el nem szállították a bayreuthi családi sírboltba, ami 1682-ben történt meg. A búcsúztató beszédet még Lang mondta.

Híába választották meg azonban gyülekezeti lelkésznek, 1682. december 20-ig el kellett hagynia a várost, száműzetésbe kellett vonulnia. Erre már nem került

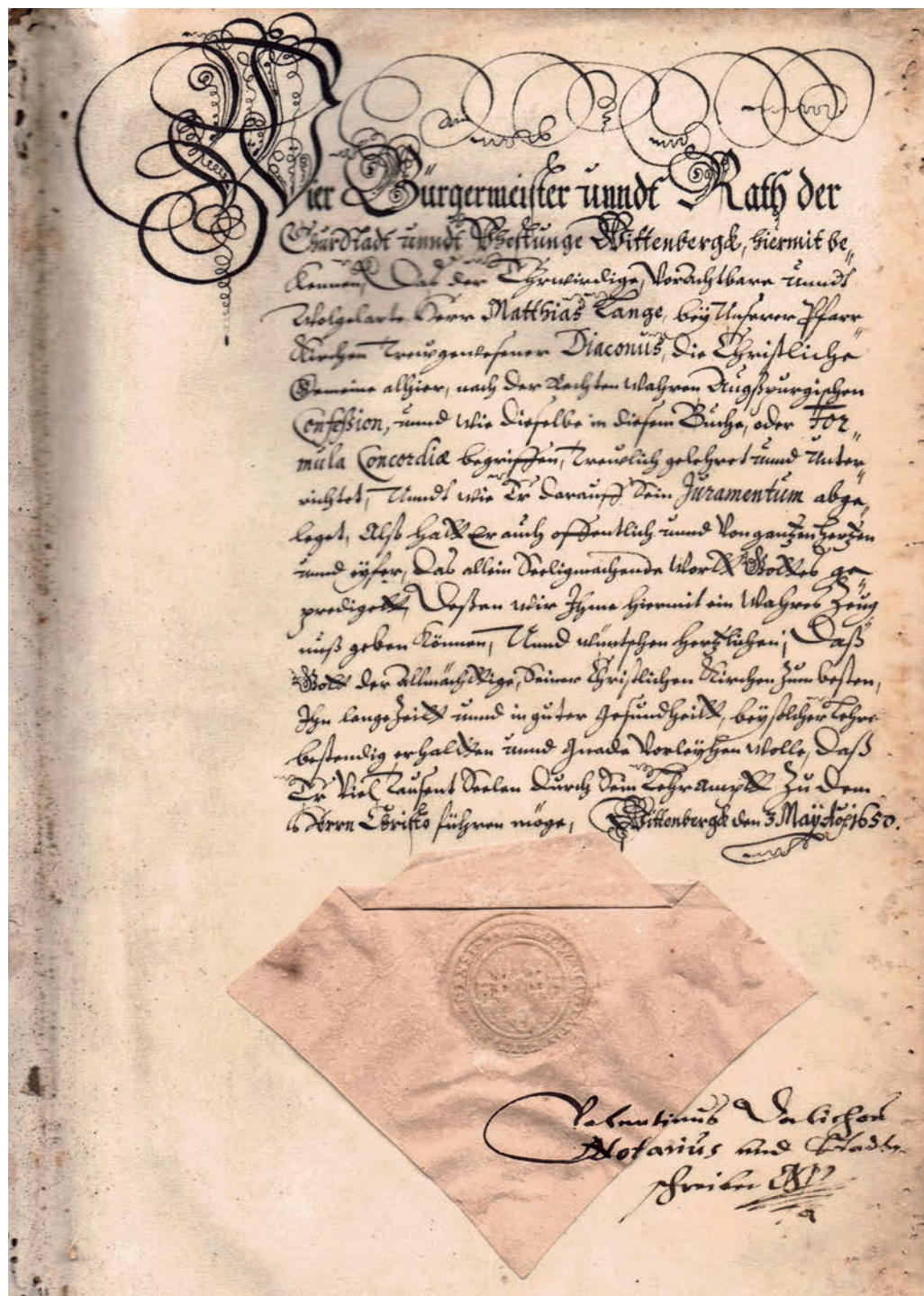
sor: Mathias Lang december 12-én meghalt, temetését a tervezett száműzetésének a napján, december 20-án tartották.

Ha röviden fel kellene sorolnunk Lang érdemeit, akkor azt mondhatnánk, hogy kiváló és jól felkészült hitvitázó volt, munkássága és élete példaértékű, helytállt a soproni gyülekezet legnehezebb éveiben, és támogatója volt a gyülekezeti könyvtárnak. És éppen ezek miatt emlékezünk rá ma is.

(A cikkben felhasznált források a Soproni Evangélikus Levéltár őrzetében találhatóak.)

■ DR. KRISCH ANDRÁS

A szerző levéltáros, a Soproni Evangélikus Gyűjtemények vezetője

NEMZETI ÜNNEPÜNKRE EMLÉKEZÜNK

Polgári egyház polgári államban?

Törvényjavaslat a kiművelt emberfőkért 1848-ban

2022-ben természetes, hogy a választásokon minden nagykorú, cselekvőképes állampolgár élhet szavazati jogával. Bizonyára sokan tudják, hogy ez az állapot egy hosszú történelmi folyamat eredménye. Mint oly sok minden, ez a történet is 1848-ban kezdődött Magyarországon.

1848-ig rendi előjogok határozták meg a választási rendszert. Ebben a bonyolult szerkezetben volt, aki születésénél fogva, személyében rendelkezett választójoggal (a nemesség); volt, aki hivatása miatt kapott olyan választójogot, amelyet közösségben gyakorolhatott (a katolikus pap-ság); és voltak, akik lakhelyük jogállása révén vehettek részt az országos politikában (a szabad királyi városok polgárai.) Emellett voltak olyanok is, akik szellemi

vagy gazdasági kiválóságuk révén életük folyamán nemesi címben részesültek, és így lehettek választók – példaként említhetjük Kis János (1770–1846) dunántúli evangélikus püspököt.

Ezt a helyzetet színezte a kétkamrás rendszer: a felsőtáblán a főnemesek és főpapok személyesen, választás nélkül vehettek részt. 1848-ra már nagyon sokan érezték, hogy az országgyűlés így igazságtalan, észszerűtlen és fenntarthatatlan.

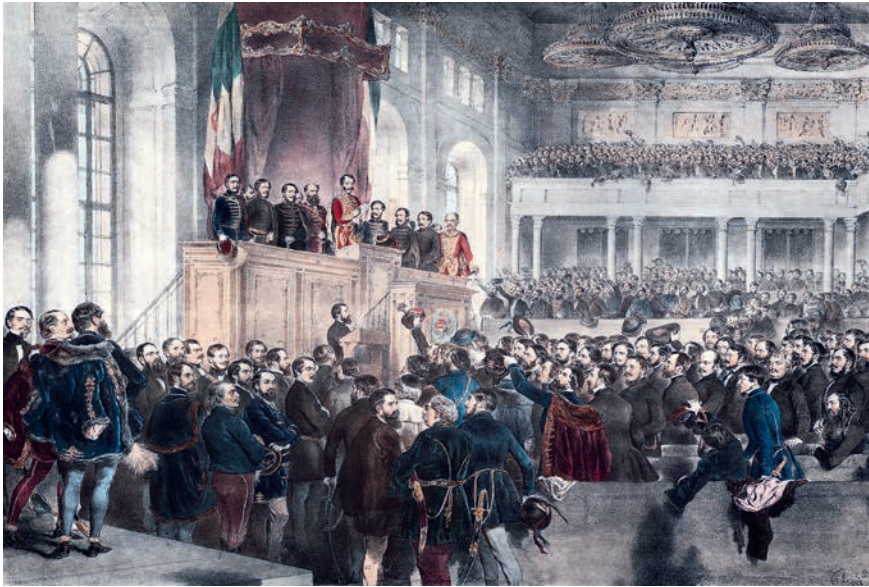
KEZDETI LÉPÉSEK

Az első népképviselői országgyűlést szabályozó 1848. évi V. törvénycikk legfontosabb paragrafusa az volt, hogy senkitől sem vette el az addig meglévő választójogát. A korabeli Európában szokatlanul alacsony vagyoni cenzust vezetett be a nem nemesek számára. Az választhatott, akinek meghatározott mértékű vagyona (ingatlana, földtulajdona), önálló műhelye, kereskedése volt. Vagyonuktól függetlenül kaptak választójogot az értelmiségiek az Akadémia tagjaitól a falusi tanítóig és segédlelkészekig. A választójoggal így a népesség nagyjából tíz szá-

FORRÁS: GALLERY.HUNGARICANA.HU

A követválasztásra eljött kortesek díszmenete Pesten 1847. október 17-én

FORRÁS: WIKIPÉDIA

Az első népképviseleti országgyűlés megnyitása 1848. július 5-én a pesti Vigadóban

zaléka élhetett – másképp fogalmazva: a felnőtt férfi lakosság bő húsz százaléka. A női választójog ekkor még igényként sem fogalmazódott meg a világban.

Nagyjából három „pártot” lehetett elkülöníteni az 1848–1849-es országgyűlésben. A szabadelvűek adták a kormány nagyobb részét. A radikálisok nemzeti és politikai tekintetben sem nagyon akartak számolni a realitásokkal. A konzervatívok inkább kevesebb, mint több változást akartak annál, mint amit a forradalom elért. Mai értelemben vett frakciók ugyan nem léteztek, de a szenvedélyes vitákat ez a tény egyáltalán nem akadályozta meg.

ELSŐKÉNT A NÉPISKOLÁKRÓL

Az 1848 júliusában megalakult országgyűlés éppen a legfontosabb feladatával, a törvényhozással nem tudott foglalkozni a szabadságharc kiteljesedése miatt. A korszak vezető politikusai azonban komolyan vették azokat a gondolataikat, amelyeket korábban megfogalmaztak a „kiművelt emberfőkről” vagy „az egyszerű nép felemeléséről”.

Az első és egyetlen végigtárgyalt törvényjavaslat a népiskolákról szólt. A törvénytervezetet Eötvös József július 27-én nyújtotta be az országgyűlés alsótáblájához, amely azt augusztus 12-én fogadta el. A vita közvetlenül érintette az egyházakat is, hiszen minden népiskolát ők tartottak fenn.

Eötvös József a törvény benyújtása előtt tett egy váratlan látogatást a pesti evangélikus iskolában, ahol a népiskolai

osztályokat is felkereste. Lenyűgözték az ott tapasztaltak, különösen a lányok írni-olvasni tudása volt rá nagy hatással. Ez a látogatás is megerősítette abban, hogy törvényjavaslatának egyik mintájaként éppen a protestáns népiskola szerkezetét tegye meg. A törvény ugyanis a községi népiskolát preferálta, ahol az adott település választja a tanítót, felügyeli az iskolát, és a községi lakosok által fizetett iskolai adóból tartja fenn a tandíjmentes oktatást.

A törvény modelljébe nehezen fértek bele az egyházi iskolák. Az eredeti javaslat csak ötven tanuló fölött rendelte el külön felekezeti iskola felállítását. A vita folyamán ez a paragrafus is úgy módosult, hogy még e létszám felett is csak lehetőség, de nem kötelezettség volt a külön iskola működtetése. A hittanoktatás megmaradt, ezt a tervek szerint az állam által fizetett lelkészeknek kellett külön javadalmazás nélkül végezni.

A törvény evangélikus egyházi fogadtatása igencsak vegyes volt. A protestánsok hagyományos felfogása szerint autonómiájuknak szerves része volt az iskolafenntartás, amelyhez hozzátartozott a tanítók szabad választása, a tanterv és ehhez kapcsolódóan a tankönyvek meghatározása. Sokakban megütközést keltett, hogy a kormány az egyház véleményének kikérése nélkül folytatta le a népiskolai törvény vitáját. Mások azonban – köztük tanárok, püspökök – a népnevelés előremozdítása és a fenntartás terheinek csökkentése érdekében üdvözölték a felekezeti iskolák községi átvételét.

Az kevésbé meglepő, hogy Tavassy Lajos, a pesti gimnázium kitűnő tanára, aki később diákjai élén a szabadságharcban is aktív szerepet vállalt, teljes mellszélességgel kiállt az iskolák átvétel mellett. „A múlt századokban a pap választotta el minket, a jelen és jövőben a tanító fog egyesíteni. Vagy nem oda céloz-e az országgyűlés által is elfogadott tanodai közösségnek eszméje?” – írta. Figyelemre méltó, hogy a konzervatív táborhoz sorolt kiváló jogtudós, az 1848-ban képviselővé választott Hunfalvy Pál késmárki liceumi tanár is úgy fogalmazott a javaslat vitájában, hogy az egyházak véleményét nem kell figyelembe venni, hiszen az oktatás nem felekezeti, hanem nemzeti ügy.

EGYHÁZ ÉS ÁLLAM VISZONYA

A vita csúcspontján, 1848. augusztus 5-én olyan kiegészítést fogadott el az országgyűlés, amelyet lehetett úgy értelmezni, hogy felekezeti vegyes településeken megtiltja az egyházi iskolák alapítását. A következő ülésnapon az országgyűlés elnöke, Pázmándy Dénes – aki egyébként a dunántúli református egyházkerület főgondnoka is volt – a korabeli jogszokásokat félretéve maga nyújtott be értelmező javaslatot. Ez leszögezte, hogy továbbra is működhetnek egyházi népiskolák, ha a fenntartásukat az egyes felekezetek vállalják.

A radikálisok támadásai ellen Deák Ferenc védte meg az új javaslatot, egyszerre hivatkozva a felekezeti béke fenntartására és a magántulajdon (a protestáns iskolai alapítványok) védelmére. Az elfogadott törvényjavaslatot a felsőház végül, Eötvös kérését megtagadva, visszautasította, tárgyalását a következő országgyűlésre halasztotta.

Az, hogy a népképviselet, a politikai jogok kiszélesítése és a polgári kormányzás bevezetése önmagában nem oldja fel az evangélikus egyház és az állam közötti feszültségeket, a népiskolai törvény vitája során vált világossá az egyházi vezetők számára. Meg kellett tanulniuk, hogy a folyamatosan változó államigazgatási és politikai körülmények között hogyan tudja az evangélikus egyház a leghívebben betölteni a hivatását.

■ KERTÉSZ BOTOND

A szerző történész, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa

Továbbadott áldás Ózdon

Evangelikus közösségépítés a hajdani vaskohók városában

„A biztatás és az örömhír hangja mindenkihez el kell, hogy jusson. Abban kell láthatóvá válnunk, hogy rajtunk keresztül is felfedezhető legyen a krisztusi szeretet” – vallja Tóth Melinda Anna. Az Ózd-Putnoki Társult Evangelikus Egyházközség mindennapjaiban megjelenik a lelkész által képviselt szellemiség. Riportunkban bemutatjuk, hogyan is valósul ez meg a közösség életében.

Az ózdi evangelikus templom

Miként válhat láthatóvá egy kis lélekszámú, csupán kétszázötven fős evangelikus közösség egy olyan, mintegy harmincegyezer fős városban, ahol a 2011-es népszámlálás adatai szerint a lakosság közel negyede (24,4 százalék) azt válaszolta, hogy nem tartozik vallási közösséghez; míg a népesség 26,7 százaléka valamilyen okból nem is válaszolt a feltett kérdésre?

A láthatóvá válást firtató felvetésünkre több szempontból is összetett a válasz. Ezt már megérkezésünkkor is érezzük, hiszen amikor az evangelikus templomhoz megyünk, nem a városközpont felé kell vennünk az irányt, hanem éppen azt elhagyva találunk rá a festői épületre. Isten háza mellett óvoda, nem messze tőle könyvtár. De a római katolikus és a református templom is itt található.

„Ez volt régen a városközpont, de a szocializmus idején, pontosabban az 1970-es években megtörtént a városszerkezet tudatos átrajzolása. Hatalmas paneltömbök épültek, így a városközpont olyan csomópont lett, ahol egyik

Tóth Melinda Anna lelkész

felekezetnek sincs temploma” – tudjuk meg Tóth Melinda Anna helyi lelkésztől. Ámde miként lehet áldássá formálni, ha az evangélikus templom nem a központban vagy könnyen megközelíthető, városszerkezeti frekventált helyen található? A nagy akadálnak tűnő helyzetet árnyalja az „ózdai modell”, hiszen itt a hívek összefogtak, és egymásra figyelő közösségként oldják meg, hogy mindenki eljuthasson az istentiszteletre. „Akinek van autója, az nemcsak maga jön, hanem felveszi azokat a gyülekezeti tagokat, akik máshogy nem tudnának eljutni a templomba. Ez egyrészt praktikus megoldás, másrészt a közösséget is építi. Az út során beszélgetések alakulnak ki, szorosabbá válik a gyülekezeti tagok közötti kapcsolat. Ez a hétköznapi életben is érződik, hiszen mi nem csak vasárnap találkozunk egymással.”

GYÜLEKEZETI TAGOK HÁLÓZATBAN

Az 1989 óta a szülővárosában szolgáló lelkész elmondja, hogy az Ózd–Putnoki Társult Evangélikus Egyházközség bár területileg nagy kiterjedésű, mégis élő és szoros a kapcsolat a hívek között: „Ezen a környéken főleg római katolikusok és reformátusok élnek. Egyházközségünk területén, ha Arlótól Aggtelekig el akarunk jutni, akkor közel száz kilométert kell autózni. Ez mutatja, hogy milyen nagy kiterjedésű a gyülekezetünk. De ez

Gyülekezeti csoportkép 1957-ben

nem jelenti azt, hogy ne tartanánk össze! Keressük és tartjuk a kapcsolatot a legkisebb településen élőkkel is.”

Tóth Melinda Anna hozzáteszi, hogy a koronavírus-járvány miatt most főleg telefonon tartják egymással a kapcsolatot, de azt megelőzően rendszeres volt a látogatás. „Erre mindig nagy hangsúlyt fektettem. Különösen fontos, hogy ne csak a gyülekezet tagjai jöjjenek a templomba, az alkalmainkra, hanem a lelkész is elmenjen a hívekhez. Ez formálja és to-

vább erősíti az élő kapcsolatot” – vallja. A házi találkozásokról megjegyzi: „Nem attól lesz egy lelkigondozói találkozás beszélgetéssé, ha másfél órát ott vagyok. Hanem attól, ha felismerem, hogy mire van a másoknak szüksége. Aggtelek felé a lakosság több mint nyolcvan százaléka református. Katolikusok is kis számban vannak, evangélikusok pedig nagyon kevesen. Én arra is megyek, tartom a kapcsolatot, mert tudatosítani szeretném, hogy a felekezetek olyanok, mint az otthonaink, és minden ott élőknek van pásztora.”

A járvány idején a gyülekezet tagjai segítő hálózatot is alkottak. Többen vállalták, hogy az időseknek bevásároltak, így vigyáztak rájuk. „Bibliaóráinkat nemcsak a gyülekezeti teremben, hanem háznál is tartjuk. Ez is különleges, más, mélyebb módja az együttlétnek, hiszen ezáltal valóban vendégségben vagyunk egymásnál. Nyolcan-tizen jövünk össze. Az utóbbi időben ószövetségi könyveket tanulmányozunk” – tudjuk meg Tóth Melinda Annától, aki mindemellett két ózdi, két putnoki és egy szilvásváradai iskolában tart hittanórát.

EMBERKÖZELI KAPCSOLAT

„Nem évente egyszeri alkalom, hanem hitünkől fakadóan szolgálatunkat és életünket meghatározó tevékenység, hogy a mélyszegénységben élő és hajléktalan testvéreinket segítsük. ▶

Orgonakoncert az ózdi templomban

A borsodnádasi templom

Ez nemcsak tárgyi vagy pénzbeli adományozást jelent, hanem személyes kapcsolattartást is” – mondja a lelkész. A gyülekezet az ózdi szociális intézménnyel együttműködve rendszeresen gyűjt vitamint, ruhát, tartós élelmiszert. „Amikor kiderül, hogy ágyneműre vagy szárítógépre van szükség, akkor azt teremtjük elő. A lényeg, hogy jól segítsünk, hiszen ez a jézusi út!”

A karitatív szemlélet gyülekezeti programokat is generál. „A hajléktalan testvérek akkor tudnak csak házi süteményt enni, ha azt elkészítjük. Ezért a gyülekezeti tagokkal rendszeresen összejövünk, és sütünk. Ezek nagyon vidám találkozások, jó együtt lenni. Ez a közösségünket is erősíti, hiszen ilyenkor együtt tevékenykedünk, és közösen éljük meg a másokat segítő élet áldását – áruja el a

lelkész. – Személyesen is ismerem a szegénységben élő lakosokat. Magam is gyakran beszélgetek velük. Legtöbb esetben nem a nagy tanításra van szükségük, hanem a jó szóra. Erre is figyelniük kell, hiszen ha csak ételmezt adnánk, az kevés lenne. Az odafigyelő, meghallgató, másikat Isten gyermekeként szerető szemlélet ugyanúgy meghatározó.”

MŰVELŐDÉS ÉS EVANGÉLIUM

Ózd idén százhusz éves, Szvoboda Gyula építész által tervezett neogótikus temploma nemcsak külső megjelenésében impozáns, hanem az akusztikája is kiváló. A gyülekezet ezért számos, a várost is megszólító koncertnek ad otthont. Sőt a Sulyok Imre tervei alapján épült kétmanuálos, tizenegy regiszteres hangversenyorgonának köszönhetően számos orgonakoncertnek is tere a templom.

„Minden ilyen alkalom öröm, hiszen a templomunk így rendszeresen telt házas. A koncertekhez kapcsolódóan lehetőségünk van láthatókká válni. Be tudunk mutatkozni, szólni tudunk Isten szeretetéről, és kifejezhetjük vendégszeretetünket is” – mondja a lelkész. Az evangélikus közösség ezenkívül számos kulturális estet is szervez. „Ezeket nem a templomban vagy a gyülekezeti teremben, hanem a városközpontban tartjuk.

Hajléktalanok betleheme

Ezek olyan rendezvények, ahol a kultúráé, művelődésé a főszerep, de ezekből sem marad ki az evangélium.”

A rendezvények, amelyeket az egyházközösség pályázati forrásokból valósít meg, szintén telt házasak. „Nagyon sokan vannak, akik keresők, akik szeretnének Istenről többet tudni. Ők megismernek minket, találkoznak azzal, hogy nyitott és befogadó közösség vagyunk. Gyülekezetünkbe így rendszeresen érkeznek új, leendő egyháztagok” – mondja a misszióról a lelkész.

A megszólítás különleges lehetősége még, hogy Tóth Melinda Anna immáron több mint egy évtizede az Európai Borlovagok Magyarországi Rendjének lelkésze. A rend tagjai rendszeresen találkoznak, alkalmukat istentisztelettel kezdik. A lelkész nemcsak a templomot nyitja meg a kiváló borászok számára, de előadója is az összejöveteleknek: „Többször tarthatam már előadást a Biblia és a bor témakörében. A borlovagok nemcsak nálunk találkoznak, hanem országosan vannak rendezvények. Ezeket, ha tudok, részt veszek. Különleges lehetőség ez az evangélium hirdetésére.”

HÁROM TEMPLOM, EGY GYÜLEKEZET

Az ózdi evangélikus templomról már tetünk említést, de a gyülekezeti teremben kihelyezett régi fénykép előtt állva további információkat tudunk meg. A képen ugyanis a templom mellett mesés kép tavat látunk.

„A tavat 1922 körül csapolták le, hogy az óvodát fel tudják építeni. A templom kelet-nyugati tájolású, nyugati bejáratú. Eredetileg két tornyot terveztek, de pénzühiány miatt csak egy épült meg.” Egy további érdekesség is kiderül: egyházunk több lelkésze is ebből a templomból indult. „Rajtam kívül Cserhátiné Szabó Izabella, Baranka Mária és az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a teológus-lelkészi tanulmányait kezdő Barta Nóra Zsófia is ózdi származású, de innen ment a teológiára B. Pintér Márta is” – tudjuk meg a lelkésznőtől.

Az egyházközösség putnoki temploma jóval szerényebb a küllemében és a történetében is. „Mivel kevesen vagyunk, így megfelelő az imaház az istentiszteleteknek, rendezvényeknek. A harmadik templomunk Borsodnádasdon található. Ezt a kör alakú templomot idén fogjuk felújítani. Itt is rendszeresen az istentisz-

teleteink, és az evangélikus közösség is szorosan tartja egymással a kapcsolatot” – árulja el Tóth Melinda Anna.

Érdeemes megemlíteni a borsodnádasdi templom építészetileg meghatározó jellegét. Hajós-Baku Eszter Judit a *Hagyomány és újítás – A centralitás történeti hagyománya és korszerűsége a két világháború közötti magyar templomépítészetben* című doktori értekezésében így ír az épületről: „A progresszív irányt követte Szontágh Pál is, aki borsodnádasd-lemezgyártelepi templomát (1934) apszissal és bejárati szakasszal bővített egyetlen kör formájában alkotta meg.

FOTÓK: TÓTH DÁNIEL

Borlovagi alkalom

Szontágh Pál alkotása egyértelmű német párhuzamokat mutat, s térformáját és stílusát tekintve is a korszak egyik legizgalmasabb épülete. Evangélikus templomok esetében aránylag kevés templomépületet találunk, amelyek a megújuló egyházművészeti tendenciákra reflektálnak. Ezek közé tartoznak Szontágh épületei, kiváltképp borsodnádasdi temploma különleges példának számít, nemcsak alaprajza, de tömege, stílusa okán is.”

SZABADSÁGOT KAPTUNK ISTENTŐL

Tóth Melinda Anna lelkész az elhívásáról a következőképpen beszél: „Édesanyám római katolikus, édesapám református. Gyerekként misékre jártam, gyóntam, áldoztam, beatmisén játszottam. Gimnazista koromban távolodtam el a katolikus közösségtől. A református gyülekezetben azonban nem találtam

meg, amit kerestem, ekkor vettem fel a kapcsolatot az akkor itt szolgáló Pintér Károly evangélikus lelkésszel. A templomba belépve azt mondtam: »Itthon vagyok, megérkeztem.« Akkor még nem tudtam, hogy majd lelkész leszek.»

A lelkész leginkább állatorvos, majd gyógyszerész szeretett volna lenni, de ezekről a hivatásokról édesanyja lebeszélte. „Sokat töprengtem a jövőmről. Bibliaolvasó, ifjúsági körre, istentiszteletre járó fiatal voltam. »Az aratnivaló sok, de a munkás kevés, kérjétek tehát az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az aratásába« (Lk 10,2b) – ezt az igét olvas-

va mondtam igent a hívásra. Nem lettem volna keresztény, ha nem tapasztalom meg, hogy Isten szabadságot ad. Sokan nem szeretik, ha másként gondolkodunk, mint ahogyan a megmondóemberek, de én ezt nem tudom elfogadni. Szabadságot kaptunk Istentől, merhetünk gondolkodni, és képessé kell válnunk gyermekeinknek, embertársainknak is szabadságot adni. Ez az én hitvallásom.”

Az aktív gyülekezeti életet látva úgy érezzük, mintha a szabadság és a lehetőségek földjén járnánk. Az Ózd-Putnoki Társult Evangélikus Egyházközösség életébe bepillantva megállapíthatjuk, hogy a közösség éppen azért épül, mert Dietrich Bonhoeffer mártír német evangélikus lelkész szavait nemcsak mondják, hanem buzgón cselekszik is: „Az áldás továbbadásra vár, emberekre, akik egymásnak adják.”

■ GALAMBOS ÁDÁM

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MARIO DOBELMANN / UNSPLASH.COM

Böjti lemondásaim

Uram, lemondok a szavakról
 Az örökös imamalmozásaimról
 A végtelen kérésekről és kényszeres önkifejezésekről
 Engedem, hogy csened körülölelje ajkam
 És némaságom hívjon segítségül
 Hallgass meg, ha nem (is) kiáltok

Uram, lemondok a vágyakról
 Az örökös kéregetéseimről
 Az állandó kunyerálásról és szemtelen elvárásaimról
 Engedem, hogy bőséged megüressen létem
 És megelégedésem emlékeztessen irgalmadra
 Gondolj rám, ha nem (is) kívánok

Uram, lemondok az önvizsgálatról
 Az örökös tükörbe nézegetésről
 Az álszent befelé fordulásról és a külsőséges bűjtjeimről
 Engedem, hogy árnyékom megvilágítsa lelkelem
 És önmagam elfogadása megnyissa szemem
 Nézz rám, ha nem (is) látlak
 Uram, lemondok a szomorúságról
 Az örökös panaszszóltáramról
 A szálnalmas önsajnálatról és a keserves szürkeségemről
 Engedem, hogy pusztá léted megvidámita szívem
 És önmegtartóztatással derűt áraszak
 Mosolyogj rám, ha nem (is) örülök Jeruzsálemmel
 Uram, lemondok a bűnhődésről

Az örökös lelkiismeret-furdalásról
 A megszállott hibakeresésről és szüntelen önvádjaimról
 Engedem, hogy ítéleted felmentsen bűneimből
 És felszabadulásommal új esélyeket adjak magamnak
 Ítélj meg, ha nem (is) bánom vétkeim

Uram, lemondok az önérvényesítésről
 Az örökös célkitűzésekről
 A megszállott teljesítményhajhászásról és az erőltetett előmenetelről
 Engedem, hogy hatalmad kiteljesítse életem
 És rád vágyódásommal utat készítek neked
 Érkezz meg, ha nem (is) éneklek hozsannát
 Ámen

KOVÁCS KRISZTIÁN

Imádkozz velünk! Imádságok, történetek. Szerkesztette: Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2022. 468 oldal. A Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában (Lutherkiado.hu) kedvezményes áron, 3500 forintért vásárolható meg.

Traumából élet születik

Horváth-Csitári Boglárka mentális egészségről, krízishelyzetekről, kísérelésről

A betegség elkerülhetetlen velejárója az életnek. Súlyos terhet ró az emberre, ám fontos tudnunk: nem kell egyedül hordoznunk. Februárban több nap – a rákellenes világnap, a betegek, illetve az epilepszia világnapja és a magyar ápolók napja – emlékeztetett arra: az egészség a legnagyobb kincsünk. A bajban hívőként Istentől meríthetünk erőt, és orvosok, lelkigondozók szakszerű segítségére is számíthatunk. De mi történik, ha a segítő is érintetté válik? Horváth-Csitári Boglárka evangélikus lelkész, mentálhigiénés szakembert erről is kérdeztük.

– Mi a segítő szakember feladata, mit kaphatnak tőle a hozzá fordulók?

– A mentálhigiénés segítő arra hivatott, hogy egy adott életkrízisben segítse az embereket. Nem terápiás céllal, hanem az „itt és most” problémáiban kíséri az egyént. Lelkészként a keresztény ember számára legnagyobb erőforrást, az istenkapcsolatot is felhasználom arra, hogy megerősítsem a hívő embert azon az úton, amely kiemeli a nehézségből.

– Miként határozhatjuk meg a mentális egészség fogalmát?

– Olyan lelki kiegyensúlyozottság, ami ahhoz szükséges, hogy az ember jól érezze magát a bőrében. Sokféle kutatás van a témában. A leginkább közismert Purebl György professzor – orvos, pszichiáter – felismerése. Szerinte öt dolog szükséges ahhoz, hogy a mentális egészségünk egyensúlyban legyen: elegendő alvás; egészséges táplálkozás; a természet közelsége: a levegő, napfény élvezete; a jó fizikai kondíció, vagyis a mozgás; végül a társas kapcsolatok, amelyek feltöltenek, erősítenek.

– Egy lelkipásztor a bölcsőtől a korporsóig kíséri gyülekezetének a tagjait. A betegy mellett mi az ő, illetve az egyház legfontosabb feladata?

– Amikor beteg mellett vagyunk, az a legfontosabb, hogy emberként legyünk ott, az emberségünkkel. Azzal az attitűddel, hogy a beteg mellé telepedünk, és hordozzuk a gyengeségeit, veszteségeit, kihívásait. Semmiképpen nem kategorizálnék abban a tekintetben, hogy „kinek az embere” a segítő: annak, akinek éppen segítségre van szüksége.

– Ön a pestszentimrei Mentál Odú Mentálhigiénés Központ alapítója. Mitha ráérezett volna 2020 tavaszán a kolégáival, milyen nehéz időszak előtt áll a világ...

– Valóban, a járvány első hulláma idején nyitottunk volna. Ez akkor nem sikerült, online módon mégis elkezdhattuk a

beismerjük magunknak, hogy baj van, és eljutunk a segítségkérésig?

– Ez nagyon fontos kérdés! Az a tapasztalatom, hogy nagyon nehezen jutnak el az emberek idáig. Hiszen az már az első lépés, ha valaki bevallja, hogy szüksége van külső segítségre. Amíg csak egy-egy pillér inog az életükben, addig nem fordulnak az emberek segítségért. Ha már három-négy tartópillér is megrendült, és az összeomlás szélén az életük, akkor fordulnak segítőhöz mint utolsó szalmaszálhoz, reménységhez.

– Hogyan kezdődik önöknél a közös munka?

– Az első beszélgetésnél feltérképezzük, melyek azok a pontok, ahol egyensúly-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

munkát. Egy első alkalmas beszélgetésen egy olyan kliens jelentkezett be, akinek nagyon erős halálfélelme volt. Ijesztő volt elsőre azzal szembesülni, hogy ott ül előttem, a számítógép képernyőjénél egy ember, aki nagyon fél. Mégis: felemelő érzés is volt segíteni neki. Fontos, hogy egy ilyen bezárt helyzetben is ott tudunk lenni, és támaszt tudunk nyújtani.

– Ha a testi-lelki egyensúly valamelyik „pillére” meginog, mennyi idő, míg

kiomozdulás van, mit kell rendbe hozni. Képet kapunk arról, hol vannak elakadások, hol tudunk segítséget nyújtani. A mentálhigiénés segítő beszélgetés nem terápia! Fel kell ismernünk, ha másfajta szakemberre – pszichológusra, pszichiáterre – van szükség; ilyenkor hozzá küldjük a klienst.

– A Mentál Odúban több evangélikus lelkész is dolgozik. De bizonyára bárki fordulhat önökhöz, világnézettől függetlenül. ►

– Így van. Sőt nem is az az általános, hogy keresztény emberek találnak ránk. Teljesen általános kérdésekkel keresnek meg: életközepi válsággal, párkapcsolati konfliktussal. Persze a beszélgetések során kiderül, hogy egy-egy kliens mennyire kötődik a kereszténységhez, van-e istenhite. És akkor már annak mentén tudjuk hasznosítani, jóra fordítani, mozgósítani azt az erőforrást, ami neki is nagyon fontos, a hitére építve.

– Vannak helyzetek, amikor az embernek kicsúszik a talaj a lába alól. Például halálos betegséggel kell szembenéznie neki vagy egy családtagjának. Segítőként találkozok ilyen esetekkel?

– Igen, kísértem is több rákbeteget. Természetesen egészen más, ha beteget, haldoklót kísérünk, vagy ha az illető hozzátartozóit. Az én életemben most éppen új és nagyon megtisztelő felkérés, hogy az Érintettek Egyesületnek lettem az egyik lelkipályozója Némethné Tóth Szilvia lelkesítőjével. Ez az egyesület leukémiás és egyéb vérképzőszervi betegséggel küzdő gyerekek szüleinek a közösségét karolja fel. Nagyon nehéz ez a kísérés, de lélekemelő. Itt is a melléjük

telepedés a legfontosabb. Meghallgatjuk őket, úgy vagyunk ott, mint a társuk azokban a napokban, amíg a kezelések folynak. Szerencsére nem csak halálos betegségekről van szó: nem egy esetben van reménység, van gyógyulás.

– Mit értékel át az ember, miután súlyos betegséggel nézett szembe?

– Alapvetően megváltoztatja ez az élethez való viszonyulását. Ezt a személyes példamon keresztül is megerősíthetem. A kisfiam két és fél évesen lett súlyos vérképzőszervi beteg, és azóta is küzd ezzel. Amikor szembesültem ezzel a traumával, hogy akár a legfontosabbat veszíthetem el a gyermekem személyében, akkor alapvetően változott meg a viszonyulásom az élethez. Sokkal értékesebb lett számomra, mert az élet egy csoda, és ezzel csak akkor szembesül az ember, amikor határhelyzetbe kerül: megtapasztalja, hogy akár el is veszítheti.

– Háromgyermekes édesanyaként, lelkészként mit érzett elsőként, amikor a kisfia betegsége kiderült?

– Nagyon megijedtem. Teljesen váratlanul ért a kórházi telefonhívás: azonnal menjünk be. Ilyenkor az ember telje-

sen beszűkül, az adott veszteségtől való félelme elnyom minden mást. Még a halálfélelem is megjelent bennem. Nagyon nehéz időszak volt, amit a férjemmel, gyermekeimmel átéltünk.

– Érzett haragot Isten iránt?

– Igen. Nagyon haragudtam Istenre! Nem értettem, miért teszi ezt. Miért megy a fiamnak? Akkor inkább nekem, mint a kisfiamnak! Így utólag visszatekintve már látom: ez a megtapasztalás abból a szempontból is fontos volt, hogy az istenkapcsolatom teljesen más irányt vett. Sokkal igazibb irányt. A kegyetlen Istenből irgalmas, kegyelmes Isten született számomra. Igazából hálásan is tekinthetek erre az időszakra. Ahogy megfogalmaztam magamnak: traumából élet születik. Ez vonatkozik arra is, amit a családban megéltünk. Az élet becsesége, értékessége nagyon fontos lett. Istenből, akit akkor haragosnak, dühösnek tekintettem, és nem értettem, miért bánt engem, született egy olyan Isten, aki valóban kegyelmes, és étellel ajándékoz meg bennünket.

– Tudott imádkozni azokban az első hetekben, hónapokban?

– Nem, nem tudtam. Azt viszont tudtam, hogy nagyon sokan imádkoznak értünk, és ezért hálás voltam.

– **Hogy van most Vince?**

– Jól van, gyógyszert szed, kontrolláljuk az állapotát. Reménykedünk, hogy teljesen meggyógyul. Az orvos hisz a gyógyulásában, én nehezebben, de megbízom benne, és az ő kezébe bele tudom tenni a kisfiam életét. Most már óvodás, szépen cseperedik.

– **Ez az élettapasztalat szerepet játszott abban, hogy Kondor Péter püspöktől önkéntes kórházlelkészi szolgálatra kérte a kiküldését egy gyermekklinikára?**

– Igen, abszolút! Amikor Vince betegsége elkezdődött, tizenegy napot töltötünk az intenzív osztályon. Más anyukák is voltak bent természetesen, és akkor a saját bőrömmön tapasztaltam meg, milyen hihetetlenül nagy erőforrás az, amikor egymásnak tudunk segíteni. Miután túljutottunk a nehezén, fontos kérésem lett a püspököm felé: szeretnék gyermekosztályon kísérni szülőket. Tudom, milyen nagy erőforrás, ha ebben a sorstársi-szülőtársi közösségben együtt lehetünk. Ezt a lelkes feladatot a küldetésemnek érzem.

– **Átértékel, aki betegséggel találja szemben magát. De bárcsak ne kellene az átértékeléshez egy nagy krízis! Mit tanácsol: hogyan kellene változnunk?**

– Pár hónapja egy érdekes szó jött az életembe: az életérvényesítés. Arról kezdtünk el beszélgetni a munkatársaimmal, mennyire rossz, hogy mindenki érdekeket érvényesít. Erre fókuszálunk: minél inkább az én érdekeim érvényesüljenek a családban, a munkahelyen, a baráti társaságban. Ki-ki a saját érdekei mentén tolja magát előtérbe. Mi lenne, ha megfordítanánk ezt, és hagynánk, hogy az élet érvényesüljön? Sokkal fontosabb az, amit valójában megél az ember az életben. Mondjuk, egy finom kávé, amit meg tud inni a barátjával. Vagy egy jó vacsora családi körben. De lehet az is, hogy letelepedem este a gyermekem mellé megírni a leckéjét együtt vele. Mindig az legyen a középpontban, hogy az az élet, amelyre hívtunk, vagy amiben jól érezzük magunkat, az érvényesüljön, ne

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: KAROLINA GRABOWSKA / PEXELS.COM

az érdekeink. Az élet, ami most van itt. És most kell benne boldognak lenni.

– **Sokan vezetnek hálanaplót, listába szedik az apróságokat is, amelyek velük történnek. Jó irányba lendít ez a szokás?**

– Biztos vagyok benne, hogy ha felfigyelünk arra, milyen jó dolgok történnek velünk, és még le is írjuk őket, az gyógyít. Egyre inkább nyitnak erre az emberek, többször hallottam mostanában, hogy „naplót írok” vagy „milyen jó lenne hálanaplót írni”. Tehát sok embernek legalább már a gondolat megvan. Ha pozitívan, hálaadással tekintünk egy-egy nap után az életünkre, akkor az nagyon sokat segíthet, erőforrássá válhat számunkra.

– **Segítőként ön hogyan teszi le a teherét? Hogy ne vigye haza a családjába, és ne pörögjön hétvégén az agya azon, amiket hét közben átélt?**

– Ez nagyon nehéz. Egy segítő – én legalábbis ilyen vagyok – nem úgy működik, hogy feláll a székéből, becsukja az ajtót, és onnantól elvágtá, nem érdekli. Én sokat gondolok a klienseimre, a szülőkre, akiket kísérek. Ez nem baj! Viszont nagyon

fontos, hogy legyen benne szünet. Például elmenjen a segítő egyhuzamban két hétre pihenni, teljesen kikapcsolódni.

– **Melyik az a könyv, amelyet a Biblia mellett karnyújtásnyi közelségben tart?**

– Mustó Péter jezsuita szerzetes könyvei nagyon fontossá váltak számomra az elmúlt két évben. Jó szívvel ajánlom őket az olvasóknak.

– **Az Érintettek Egyesület szlogenje szerint „nem vagy egyedül”. Pedig de sokszor érezzük – még ha körül is vesz egy család, közösség –, hogy egyedül vagyunk a bajban, mert a félelem buborékba zár. És nem jutnak át rajta a vigasztaló szavak. Akár még Istenhez is úgy kiáltunk, hogy nem halljuk a válaszát.**

– Az egyedüllétből egyvalami vezethet ki: ha kapcsolódunk. A többi emberhez és főleg Istenhez. Mindig van lehetőség támogatásért folyamodni, emberi szinten sok segítő hivatásban dolgozó szakember van: lelkészek, pszichológusok, mentálhigiénés szakemberek, akik várják nyílt szívvel, hogy odalépünk hozzájuk, megszólítsuk őket, hogy segítségünkre lehessenek. Bátran merjük őket felkeresni. Biztos vagyok benne, hogy baj esetén soha nem leszünk egyedül.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

A szöveg a *Kötőszó* evangélikus közéleti blog podcastcsatornáján meghallgatható interjú szerkesztett változata

A Mentál Odú Mentálhigiénés Központ szakemberei is szeretnék a saját eszközeikkel segíteni a háború miatt bajba jutott embereknek. Ezért a központ ingyenes mentálhigiénés támogatást kínál személyes vagy online találkozással azoknak, akik ezt szívesen veszik, és szükségét érzik. Jelentkezni a *Mentalodu.hu* weboldalon, a *Bejelentkezés* menüpont alatt lehet.

Sajógömöri utcakép a templommal

Isten ígéje ajtót nyit

*Lelki építkezés és készülő missziós központ
– Sajógömör és Tornalja evangélikusai között*

Ide el kell mennünk, ezt látnunk kell, erről írunk kell! – fogalmazódott meg bennem, amikor a Magyar Evangélikus Tanácskozó Testület tavaly novemberi ülésén megismertem Lóczy Tibort, a Sajógömöri Evangélikus Egyházközség gyülekezeti vezető munkatársát. Elmentünk, megnéztük, átértük, most pedig szavak és képek formájában átadjuk olvasóinknak azt az örömhírt, amelyet a Felvidéknek ezen a részén láthatóvá váló, lélekben és fizikailag építkező magyar evangélikusok üzennek hitükkel, elhívásukkal, Isten segítségével végzett munkájukkal.

Az Alacsony-Tátra hófödte keleti nyúlványa tárul elénk a távolban, miután Bánrévénél átlépjük a magyar-szlovák határt. Egy órája még úgy tudtuk, hogy a határtól tíz kilométerre fekvő Tornaljára (szlovákul Tornala) érkezünk a leendő evangélikus missziós központhoz, de vendéglátónkkal egyeztetve végül abban maradunk, hogy előbb a szomszédos Sajógömörré (Gemer) megyünk.

Tornalján áthaladva a Sajó hídja után rákanyarodunk az egykori Gömör vármegye központjába vezető útra. A telefonon megkapott eligazítás szerint a falu főut-

cáján haladva jutunk el az evangélikus templomhoz, ahol Lóczy Tibor gyülekezeti vezető munkatárs vár minket.

Arra számítok, hogy a kilencszáz lelkes falunak kicsi temploma van, így aztán igazán lenyűgöz Isten sajógömöri házána mérete, s érzem, jelentősége lesz annak, hogy majd innen indulva jutunk el a tornaljai missziós központhoz.

LAKÓRA VÁR A PARÓKIA

„A város alsó végének egy részét napkeletről a Sajó vize mossa, napnyugotról pedig egész végig egy hegy emelkedik.

A város közepén van az evangélikusoknak nagy templomjuk és iskolájuk” – jegyezte le a 19. század közepén Fényes Elek.

„Azt a régi templomot száznegyven éve lebontották, aztán a helyére építettek fel ezt, mindössze egy év alatt. 1882 óta tartják itt az istentiszteleteket. Ilyenkor, télvíz idején a parókia épületében, a gyülekezeti teremben vannak az alkalmaink. Egyre jobb körülmények között, hiszen a magyar kormány által biztosított diaszpórákeretből az utóbbi időben megszüpült az épület, amely a gyülekezet közösségi tereként is működik” – mondja el Lóczy Tibor, miközben körbevezet bennünket.

A parókiát jelenleg senki nem lakja, a gyülekezetnek Rusznyák Dezső óta nincsen saját lelkésze; Pethő Judit miskolci iskolalelkész végez most szolgáltatót. Az utóbbi években két magyarországi lelkész, Bálintné Varsányi Vilma és Dechertné Ferenczy Erzsébet szolgált

itt missziós lelkészként. Előbbi egy időben be is költözött a parókiára – ha pedig minden jól alakul, éppen Tibor lehet majd a következő lakója, hiszen januárban fejezte be tanulmányait Budapesten, az Evangélikus Hittudományi Egyetem másoddiplomás lelkészképzésén.

„Sokan imádkoztunk érte, hogy sikerrel végezze el a tanulmányait. És így is lett. Büszkék vagyunk rá, és reménykedünk benne, hogy ő lehet majd a következő lelkészünk” – kapcsolódik be a beszélgetésbe Kiss Tamás, a gyülekezet felügyelője.

INDULJ, HA ELHÍVATTÁL!

„Először katekéta-lelképásztori munkatársakon végeztem, de akkor még csak nappali tagozaton volt lelkészképzés az egyetemen, rokkantnyugdíjasként, család mellett ötvenévesen ebbe nem vágtam bele. Aztán egyszer felhívtak, hogy most már másoddiplomás képzésben is lehet jelentkezni lelkész szakra – veszi sorra a szószékig vezető útjának fontos állomásait Lóczy Tibor. – Kétségeim voltak, hogy valóban lelkésznek kell-e lennem, de az elhívásom, miszerint hirdesd az ígét, volt annyira egyértelmű, hogy ezek a kétségek megszűntek. Az ige hirdetését lelkészként tehetem meg százszázalékos, teljes odaszánással. Az ilyesmin nem szabad gondolkodni, mert akkor nem indulsz el. Ötvenhárom évesen, ha megvan az elhívás, ne gondolkodj!

Két és fél év után tettem le sikerrel a záróvizsgát, már a diplomát is megkaptam.

Abban, hogy idáig eljuthattam, sokat segített feleségem és édesanyám folyamatos bátorítása, támogatása is. A gyakorlati portfólió van hátra, ha azzal is megvagyok, már csak a püspökökön múlik, hogy felszentelnek-e lelkésznek, az pedig egy további kérdés, hogy a szlovák evangélikus egyház milyen feltételeket támaszt irányomba, hogy hivatalosan is szolgálhassak itthon, Sajógömörben. Mindenesetre készen állok rá. Itt szeretnék, és remélem, itt is fogok majd szolgálni, ellátva az ide tartozó öt települést is.

Korábban egyébként voltak már kísérletek arra, hogy központosítsák a gyülekezeteket, de a környező települések evangélikus hívei annyira ragaszkodnak a saját templomukhoz, hogy mi megyünk

oda hozzájuk. Ez azt jelenti, hogy így nem egy, hanem öt istentiszteletet tartok. Olyan szerteágazó szolgáltatásokat kellene végezni, amiket egyedül biztosan nem fogok győzni, szükség lesz még lelkészre, legalább háromra-négyre. Nagyon érdekes időszak előtt állunk, de nem vagyunk egyedül. A Szentlélek velünk van, az Isten velünk van. Nem látom még pontosan, hogyan oldódnak meg a gondjaink, de ez egyáltalán nem is baj. Sőt ez így jó. Egy missziós lelkész barátom mondta: a mi dolgunk, hogy vigyük az Isten ígétét, ami kinyitja előttünk az ajtót. Ha vagyunk elegen, akkor be tudunk rajta lépni.”

MEGSZÓLALT A BIBLIA

Hogy mennyi ez az „elegen”, nem könnyű számszerűsíteni, az viszont bizakodásra ad okot, hogy míg 2010-ben öten voltak, addig ma mintegy hetvenen vannak az evangélikus hittanosok, akik egyébként javarészt a templommal és a parókiával szemben álló evangélikus általános iskolába járnak.

Lóczy Tibor a hitre jutásának történetéről is mesél: „Kántorként szolgáló nagyapám hívő ember volt. Mindig járt templomba – ellentétben velem és a bátyámmal, akik amolyan karácsonyi hívők voltunk. Sokszor előfordult, hogy amikor nagyapám a legszebb ruhájában ment a templomba, mi éppen focizni indultunk, vagy üldögtünk a kocsmá előtt, és közben néztük, hogy ugyan minek megy oda ez a sok öregember. Így nőttünk fel: hit nélkül. Sem a *Miatyánkot*, sem a *Hiszek egyet* nem tudtam, az ünnepi istentiszteleteken is csak a többiek után mondtam, azt viszont elég ügyesen.” ▶

Lóczy Tibor gyülekezeti vezető munkatárs a sajó-gömöri templom oltárának előterében

A tornaljai turistaszálló udvara

Felnőttként elkezdett járni a gyülekezeti énekkarba, de még mindig nem élt hívő életet. Aztán drasztikus változás következett be az életében: négy méter magasból lezuhant, és a betonra eséskor darabokra tört mindkét bokája. Rögtön világossá vált számára, hogy határszakaszhoz ért az élete ezzel a súlyos balesettel.

„Nemcsak a kórházba kerültem be, de azzal a lelkiállapottal a gödörnek a legmélyére is. Borzalmas állapotban voltam. Aztán mások mellett egyszer eljött látogatóba a lelkész úr is, és rádobta az ágyamra Luther *Kís kátéját*, hogy azt olvassam. Na, majd pont ez lesz az első dolgom – gondoltam magamban puffogva, fájdalokkal teli. Aztán végül tényleg elkezdtem olvasni, és lényegében akkor találok igazán az igével. Amikor ott tartottam, hogy »veletek vagyok mindennap«, elkezdtem számonkérni az Istent, hogy ugyan hol volt, amikor a baleset ért. A kórházban, nagy-nagy fájdalom közepette imádkoztam a *Kís káté* alapján, a műtét utáni fájdalmaim pedig lassan enyhülni kezdtek.

Miután hazakerültem a kórházból, mankóval már tudtam járni, így mentem el istentiszteletre is. Olvastam a Bibliát, és megszólalt számomra. Ezékiel prófétától olvastam: „*Emberfia, állj a lábadra, beszélni akarok veled! Emberfia, menj el Izráel házához, és hirdesd nekik igéimet!*” [Ez 2,1; 3,4] Azt éreztem, hogy ez kifejezetten nekem szól.

Az egyik operációm után egy fertőzés miatt negyvenfokos lázzal feküdtem a kórházban. Lepergett előttem az egész életem. Ekkor bizonyosodtam meg róla végérvényesen, hogy van Isten. Minden filmkockánál ott volt, s ha ott volt a születéseknél, ott lesz a halálomnál is, mert létezik, mert ő az egy jelenvaló, élő Isten. Ha pedig tudod, hogy van Isten, akkor azt is hiszed, hogy van egy fia, és így a megváltás is igaz. Amikor gondjaim vannak, akkor mindig visszatérek ide, hogy van Isten, aki kijelentette nekem, hogy mindig velem van.”

ABLAKOK ÁLTAL VÁLTAK LÁTHATÓVÁ

A sajógömöri parókia épülete egyébként szép, új ablakaival tekint a fútca irányába. Amikor megérkeztünk, ezt talán észre sem vettük. Pedig ezeknek a nyílászáróknak – mint Lóczy Tibortól és Kiss Tamás felügyelőtől megtudjuk – kulcsszerepük van abban, hogy a felvidéki magyar evangélikusság láthatóvá kezdett válni.

Történt ugyanis, hogy Rusznyák Dezső lelkész írt egy levelet a kassai magyar konzulátusra, hogy a parókia hét utcamenti ablakát cserélték ki, mert a gyülekezetnek nincsen rá pénze. Ezt a kérést – mint utóbb kiderült – a lelkész egy olyan embernek címezte, aki egyrészt soha nem volt konzul, másrészt évtizedekkel ezelőtt dolgozott a konzulátuson; csak valahogyan éppen az ő nevét találta meg a lelkész az interneten. Mindezek el-

lenére a kassai magyar konzulátusról hamarosan hívás futott be, amit Rusznyák Dezső ezekkel a szavakkal tolmácsolt a gyülekezeti vezető munkatársnak: „Tibor, baj van, holnap jön a konzul.”

„Szóltunk Vilmának, Erzsikének [a két magyarországi lelkésznek – a szerk.], megterítettük az asztalt – avat be a részletekbe Lóczy Tibor. – Eljött az alkonzul. Körbevezettük, megmutattuk neki a templomot, a parókiát, az iskolát. Ő ígéretet tett, hogy segítenek, de őszintén szólva nem mertem bízni benne, hogy ebből tényleg lesz valami. Aztán tíz nappal később eljött a főkonzul is, két hétre rá pedig jelezte, hogy szeretné végigjárni a környék magyar evangélikus gyülekezeteit, egyúttal megkért, hogy írjunk egy költségvetést az ablakok cseréjére.”

Nem túlzás azt állítani, hogy a magyar állam előtt addig gyakorlatilag ismeretlen felvidéki magyar evangélikusok az ablakcsere ügyével kezdtek láthatóvá válni, és lettek láthatóan evangélikusok és láthatóan magyarok.

A főkonzul két legfontosabb következtetése az volt, hogy nincsen elég lelkész, illetve nincsen egy olyan hely, amely a központja lehetne a magyar evangélikus missziós tevékenységnek. Utóbbival összefüggésben az volt a kérése, hogy írják le az elképzeléseiket, és készítsenek egy tervezetet.

Ebben a sajjögömöriek budaörsi testvérgyülekezetének részéről Garádi Péter akkori felügyelő nyújtott segítséget, aki a projekt költségvetését négyszázötvenmillió forintra kalkulálta. Amikor ezt Lóczy Tibor meglátta, felnevetett; biztos volt benne, hogy nem fogják komolyan venni őket. Azért továbbította a dokumentumokat a főkonzulnak – ő pedig nem sokkal később azzal a reménykeltő válasszal jelentkezett, hogy nem rossz, még lehet is belőle valami.

Időközben Fabiny Tamás elnök-püspök, aki több mint tíz évvel korábban küldte ki szolgálatba Lóczy Tibort és a korábban említett lelkésznőket, szintén felvette a kapcsolatot a Külgazdasági és Külügyminisztérium vezetőivel, és a beadott pályázat hivatalosan is támogatást kapott.

MEGTÖLTENI ÉLETTEL

És lesz belőle valami, erről győződünk meg mi is. Vendéglátóink felvezetésével indulunk el a missziós központ felé, előbb azonban elmegyünk a tornaljai evangé-

likus templomba, ahol Marcel István, a helyi evangélikus gyülekezet lelkésze vár.

Tornalján már 1893-ban volt evangélikus közösség, a templomot jórészt a Sajógömörrel Tornaljára költözött evangélikusok építették. Jelenleg ötszáz evangélikus él a városban, közülük mintegy százötven magyar tartozik a tornaljai gyülekezethez. „Minden héten van magyar istentisztelet, amit többnyire mi végzünk el. Marcel Istvánnal közösen tartunk keresztlókat, temetéseket, esküvőket. A lelkész úr nagyon jól olvas a mi nyelvünkön, így magyarul hangoznak el azok a részek, amelyeket a lelkésznek kell mondania” – avat be a magyar-szlovák közös szolgálat részleteibe Lóczy Tibor.

A tornaljai evangélikus templomtól a majdani missziós központ felé vesszük az irányt. A sajógömöri templom mérete után újabb meglepetés ér minket, hiszen az előzetes tájékoztató szavak nem tudták visszaadni az elénk táruló képet: gyönyörűen felújított, emeletes épület előtt állunk meg. Megjelenésével, méretével kítűnő illusztrációját adja annak, hogyan lesz Isten segítségével a semmiből valami.

Behajtunk a kapun. Kapkodjuk a fejünket. Az udvar egyik oldalán a turista szálló megújulást jelképező épülete, a másikon pedig az egykori kúria, amely az újjászületése után rendezvényeknek ad majd otthont.

„Miután a magyar kormány és a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatása mellett megszületett az elhatározás,

A tornaljai turistaszálló közösségi tere

hogy létrehozunk Tornalján egy missziós központot, több épületegyüttes is szóba került a környéken. Végül erre a műemléki védetség alatt álló kúriára és a hozzártatózó melléképületre esett a választás. 2020-ban vette meg a magyar állam, majd átadta használatra a Magyarországi Evangélikus Egyháznak” – ismerteti a háttérrel Lóczy Tibor, miközben belépünk a szálló épületébe.

A felújítás utolsó szakaszának jeleit látjuk, s bár van még mit tenni, hogy a szálló megnyithasson, a nyolc darab kétágyas, pótágyazható emeleti szoba és a fürdőszobák, végül lassan készen állnak az első vendégek fogadására. Ugyanígy

a földszinten kialakított két apartman is, ahogyan azt is el tudjuk már képzelni, milyenek lesznek a közösségi terek, ha megtelnek étellel.

A három nagyobb helyiségből álló kúriaépület konferencia-központként fog szolgálni, mintegy hetven-nyolcvan fős rendezvényekre is alkalmas lesz. A tervek szerint elsősorban egyházi programokat, ifjúsági táborokat, csendesnapokat tartanak majd itt, illetve igény szerint helyet adhat a központ esküvőknek, keresztló utáni összejöveteleknek, halotti toroknak és természetesen különböző egyházi gyűléseknek is. Lóczy Tibor szerint rajtuk, helyieken és a magyarországi testvéreken egyaránt múlik, hogy a tornaljai evangélikus missziós központ több legyen két szépen felújított épületnél, ezért majd folyamatosan figyelmet kell rá fordítani, hogy tartalommal legyen megtöltve.

Lassan búcsúzunk. Tömény, információkban, érzetekben, benyomásokban gazdag, egymást erősítő bizonyágtételekkel megtámogatott nap van mögöttünk. Eszembe jut a gondolat, amelyet Lóczy Tibor idézett missziós lelkész barátjától: „Az a dolgunk, hogy vigyük az Isten igéjét, ami kinyitja előttünk az ajtót. Ha vagyunk elegendően, akkor be tudunk rajta lépni.” A tornaljai evangélikus missziós központ is ki fogja nyitni az ajtóit, és reménység szerint leszünk elegendően, akik belépünk rajta, és hírt viszünk annak, hogyan lett Isten segítségével a semmiből valami itt, a Felvidéken.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Kiss Tamás felügyelő és Lóczy Tibor

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Luther a háborúról

Az orosz–ukrán harcok margójára

Az egész világ nyilvánosságát megmozgatta az Oroszország és Ukrajna között kitört háború. Senki sem gondolta, hogy a balkáni háborúk után megtörténhet ilyesmi Európában. A második világháború óta nem volt ilyen mértékű háborús cselekmény az öreg kontinensen. Luther gondolatai e téren is irányt mutatnak a helyes mérlegelésben.

KÉPINK/ILLUSZTRÁCIÓ - FORRÁS: MYFOX8.COM

Február 24-én hajnalban Vlagyimir Putyin orosz elnök kiadta a parancsot Ukrajna megtámadására. Két komolyabb okot említett e drasztikus parancs indokaként. Az első, hogy mivel előzőleg – a világon egyedülként – elismerte a kelet-ukrajnai szakadár népköztársaságokat, békefenntartókat küld ezekre a területekre (felrúgva az első és második minszki jegyzőkönyvet, amelyet a köznyelv „megállapodásnak” nevez).

Valójában az orosz hadsereg három irányból megtámadta Ukrajnát: keleten a szakadár népköztársaságok, északon Belorusszia (Fehéroroszország), délről pedig a Krím félsziget felől. Ezzel (a Krím annektálása után) immár másodjára szegte meg az 1991. augusztus 24-ei, a Szovjetunió által is hitelesített népszavazást követően 1994. december 5-én aláírt budapesti memorandumot, amelyben az akkor már Oroszországnak nevezett állam garantálta Ukrajna területi integritását. Az Ukrajna egészét érintő katonai hadművelet alátmassztására szolgáló másik indok pedig az volt, hogy az orosz kormány szerint a ha-

tárain belül Ukrajna elnyomja, sőt irtja az orosz kisebbséget. Ez az ok nyilvánvaló és égbekiáltó hazugság. Tény azonban, hogy Ukrajna nem bánt kesztyűs kézzel a nemzetiségekkel. Ezt magyar oldalról is pontosan tudjuk. De hogy ez valóban indok lenne...?

Luther Márton gondolataira támaszkodva szeretnék néhány olyan szempontot leírni, amely segíthet bennünket abban, hogy kialakíthassuk a magunk véleményét ebben az ügyben. Mielőtt azonban a reformátort idézném, egy-két dolgot le kell szögezni a korrektség kedvéért.

1. Luther ötszáz évvel ezelőtt élt, és amit írt, azt az adott kornak írta.

2. Luther nem volt pacifista, azaz nem ítélte el az erőszak minden formáját. Az ember bűnösségének következményeként szükségesnek és Istentől valónak tekintette az állami monopólium által felhatalmazott erőszakszervezeteket, amelyek arra hivatottak, hogy megfékezzék a bűn féktelen rombolását.

3. Luther soha nem gondolkodott a mai értelemben vett nemzetállamokban, hiszen azok fogalma az ő számára még ismeretlen volt. Az ő korában az adott uralkodó személye és az éppen aktuális területi határok voltak mérvadók, amikor országról, nemzetről vagy államról („világi felsőbbiségről/hatalomról”) beszél. Írásai alapján értelmetlen nemzeti kisebbségekről értekezni, az adott kontextusban ez nem sok relevanciával bír.

4. Legtöbbit a különböző társadalmi osztályok közötti harcokról írt, hiszen éppen egy parasztháború zajlott az idő tájt, de tett pár kijelentést – ahogyan ő fogalmaz – az „egyenlők” (értsd: az államok) közötti háborúkról a *Lehet-e üdvösséges a katonai hivatás?* című munkájának *A jogos önvédelem* című részében. (Olvasható a *Luther Válogatott Művei* sorozat negyedik kötetében [*Felelősség a társadalomért*]; 377–383. oldal.)

Vizsgáljuk meg ezeket a teljesség igénye nélkül.

A magyar közvélemény igen megosztott az orosz–ukrán háború jogosságának kérdésében (is). Bár azt hiszem, hogy még azok is, akik az orosz kormánynak adnak igazat, inkább békét szeretnének, semmint háborút. Ugyanis valahol mindannyian érezzük, hogy az emberéleteket követelő harc nem lehet jó megoldás, maximum „szükséges” rossz. De vajon a „szükséges” kategóriájának megvalósulását láthatjuk-e ezekben a napokban?

Luther ezt az egyetemes emberi érzést fogalmazza meg mint írásának tulajdonképpeni summáját: „E fejezetben tehát az a legfontosabb, hogy a háborúskodás nem helyes, még akkor sem, ha egyenlő rangúak [*tehát például nem parasztok és nemesek, hanem államok* – K. V.] hadakoznak egymással.” Jóllehet a reformátor nem tart minden erőszakot Isten elleni véteteknek, attól még szerinte a háború nem jó és helyes dolog, hiszen emberi életetekbe kerül. Éppen ezért kategorikusan kijelenti, hogy „aki háborút

kezd, annak nem lehet igaza, és méltányos, hogy az szenvedjen vereséget, vagy legalábbis bűnhődjék, aki először ránt kardot”. Mert ugyan van joga az államnak gyakorolnia az erőszak-monopóliumát, de „[a] világi hatóságot [...] Isten nem arra rendelte, hogy a békét megszegje, és háborúságot kezdjen, hanem arra, hogy a békét őrizze, és a háborút megakadályozza”. A háború sohasem lehet A terv, csupán Zs, azaz az utolsó utáni „megoldás”.

A háború alapvetően rossz és elítélendő dolog, a bűn következménye a reformátor szerint. De nem mindig lehet kitérni előle. Ha egyáltalán lehetséges jogos háborút viselni, akkor az egy elkerülhetetlen helyzetben csakis a szükséges rossz lehet. Ily módon egy állam akkor hadakozhat jogosan, ha nem oka, hanem passzív elszennedője a háború ki-robbanásának.

„Jól véd a szívedbe, hogy messze, nagyon messze elkülönítsd egymástól az akarást a kényszerűségtől, a kívánságot a szükségétől, a hadakozásban való kedvet a háborúskodás szükségességétől” – írja Luther. Egészen konkrétan és kétséget nem ismerően fogalmazza meg a jogos háború meghatározását: „Mert különbséget kell tenni háború és háború között: van olyan, amelyet akarattal, harci kedvből kezdenek, mielőtt még valaki megtámadná őket, viszont van olyan is, amelyet valakire erőszakkal rákényszerítenek, amikor tudniillik valaki megtámadja a másikat. [...] Az első az ördögtől való, annak ne adjon Isten sikert; a másik

emberi szerencsétlenség, ebben segítsen az Isten.” És ha valakiben maradt volna még kétség: „A védekezés becsületes oka a hadakozásnak, és azért minden törvény is helyesli, hogy az önvédelem büntetés alá ne essék” – hangsúlyozza Luther.

A reformátor ebben az írásában is igen kategorikus: aki megtámadja a másikat, annak nem lehet igaza, és Isten előtt csak az a háború indokolható, amely a védekezésre korlátozódik.

És végül, de nem utolsósorban Luther említ egy további dolgot, amely mégannyira sajátja a bűnben élő emberiségnek:

„Mert itt áll Isten ígéje, hogy elveszíti a népeket, akik gyönyörködnek a hadakozásban.” Az emberi mohóság, számítás és vérszomj, a hadi dicsőség hajszolása csupán hormonokkal játszó csalfa, vak remény arra, hogy több, jobb, hatalmasabb és fontosabb legyen egy ember, egy ország, egy eszme vagy egy ideológia. Ezért soha, de soha nem lehet elégséges indok arra, hogy háború induljon.

„Így hát ennek a résznek ez legyen az eredménye: egyenlőkkel szemben hadakozni csak kényszerűségből és Isten iránti félelemmel szabad. A kényszerűség pedig akkor áll fenn, amikor a szomszéd vagy az ellenség a kezdő és támadó fél, és mit sem használ, ha az ember hajlandó bírósághoz folyamodni, kihallgattatni magát és egyezkedni, eltérni mindenemű gonosz szavakat és fondorlatot, hanem az ellenség egyenesen erőszakkal akar a dolog végére járni. Én itt mindig kikötöm magamnak, hogy olyanokat oktatók, akik Isten előtt igazságot akarnak cselekedni; azokhoz, akik igazságot sem adni, sem fogadni nem akarnak, nincsen semmi közöm. Az istenfélelem az, ha az ember nem bizakodik ügyének igaz voltában, hanem elővigyázatos, szorgalmas és óvatos még a legcsekélyebb dologban is, még ha az akár csak egy fityinget érő dolog is.”

■ KOVÁCS VIKTOR *evangélikus lelkész*

Az írás a Kötőszó evangélikus közéleti blogon jelent meg február 28-án.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: SERGEY BOBOK / AFP

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ANATOLI STEPANOV / AFP

BÖJTI TÚNÓDÉS

Panaszkodsz vagy dicsekszel?

Veszprémben nőttem fel, a Balatonhoz közel. Rendszeresen lementünk a tóra fürödni, ezért ma sem tudok elképzelni nyarat balatoni fürdés vagy séta nélkül. Egyszer

tizenéves koromban mégis úgy alakult, hogy egész nyáron nem tudtam leutazni. Panaszkodtam is egyik ismerősömnök: „Annyi dolgom volt, hogy nem jutottam

el fürödni!” Ő rám nézett, és megkérdezte: „Most panaszkodsz vagy dicsekszel?”

Megütött ez a kérdés. Mert valóban alapvetően a panasz volt bennem. De lehetett úgy is érteni, hogy dicsekszem: én vagyok a hős, aki itt lakom tíz kilométerre a víztől, és a rengeteg elfoglaltságom miatt megfosztom magamat az egyik legkedvesebb helyemtől, a Balatontól... Problémám büszkeségemmé változott. De valljuk be, valójában semmi nem akadályozott meg abban, hogy lemenjek a Balatonhoz – egyedül én magam. Lusta voltam, vagy a magam döntése miatt elfoglalt, a lényeg szempontjából mindegy, nem mentem le, és kész. Akkor meg miért panaszodom?

MI A CÉL?

Hasonló történt egyik ismerősömmel, aki a sokféle étkezési divat közül egy időre magáévá tette az egyiket. Budapest utcáin beszélgettünk, néztük, ahogy a gyerekek ették a hamburgert, a fagyit vagy a

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓK - FOTÓK: SCREEN POST / PEXELS.COM

hot dogot, már nem is emlékszem, amikor ismerősöm fájdalmasan felsóhajtott: „Ebben legalább öt olyan dolog van, amit nem szabad ennem.” Én szemtelenül viselkedtem: „Nem szabad? Szerintem szabad, csak te úgy döntöttél, hogy nem eszel ilyet...”

Megtagadunk valamit magunktól, de vágyakozunk utána. Nemet mondunk valamire, de sóvárogva pislogunk utána. Biztos, hogy ez a helyes módja az önuralom fejlesztésének vagy éppen a böjtnek?

Én magam is beleestem egyszer ebbe a csapdába: egyetemista korunkban szobatársammal úgy döntöttünk, egy teljes napig nem eszünk semmit. Mit mondjak, életem leginkább elvesztegetett napja volt. Már dél körül iszonyú éhesek voltunk, délután másról sem tudtunk beszélni, mint az ételről, amit éppen nem eszünk. Este nem bírtuk tovább, kiraktuk a süteményeket az asztalra, és már nyolckor elmentünk aludni – de előtte a vek-

im, meglátásaim, amelyek szebbé tették a világot? Sajnos nem. Megalázó emlék az a nap annak ellenére, hogy „sikeres” volt, aznap tényleg nem ettem. De nem lettem tőle teljesebb ember.

BÖJTÖLNI MENŐ?

Kimondhatom: nem szeretem az aszkétákat, az önsanyargatókat. Nem csak azért, mert én magam képtelen lennék azzá válni – elvből sem. Félő, hogy fontosabbá válhat számukra a lemondásuk ténye, mint az, aminek a kedvéért lemondtak a dolgról. Persze van, amikor vállalni kell a szenvedést, a nélkülözést, amelyet az élet olykor elének hoz. Van, amikor a farsangi vidámság után az élet nyomorúságos oldalával is szembe kell nézni. De keresni, direkt szenvedni – ennek önmagában sok értelmét nem látom.

Illetve van értelme, de ez egyben a veszélye is: hogy saját egóm növelésére használom lemondásomat. Amit élvezetben, életörömben veszítek, azt bősége-

Bizony, mondom néktek: megkapták jutalmukat. Amikor pedig te böjtölsz, kend meg a fejedet, és mosd meg az arcodat, hogy böjtölésedet ne az emberek lássák... (Mt 6,16–18b) A kérdés ez: tudunk-e úgy böjtölni, hogy ne a böjtölés ténye legyen a lényeg? Hogy ne legyen látványos?

Őseink régebben nem ettek húst ebben a negyven napban – a katolikus egyház ma is szabályként tartja ezt a szigorú böjtöt, amelyet csak a vasárnapok törnek meg, hiszen Jézus feltámadásának örömnapja soha nem böjti idő. Mi, evangélikusok az egyén belátására, felelősségére bízunk, hogy miként éli meg a böjtjét. Tanácsokat, útmutatást azért tudunk adni. A legfontosabb pont az, hogy tudd, mire jó, ha böjtölsz. Biztosan van jó élettani és lélektani hatása is, talán önuralmadat is edzi. De nem ez a lényeg.

ISTEN SZERELMI VALLOMÁSA

Képzeld el a következőt (most főleg a lányokhoz szólok): szíved titkos választottja szerelmet vall neked. Eléd áll, és kimondja azokat a szavakat, amelyekre már olyan régóta vágytál. Igen ám, de te ezt nem hallod, mert éppen be van téve a füled, és zenét hallgatsz. A zene hangjain nem tör át a szó, amelyet anyyira vágytál.

Mit lehet tenni ilyenkor? Ki kell venni a fülest, kikapcsolni a Spotify-t. Miért, van vele valami baj? Rossz lenne a zene, amit hallgatsz? Dehogyan, nagyon is jó, hisz éppen azért hallgatod. Mégis félre kell egy időre rakni, nem azért, mert valami baj lenne vele, hanem azért, hogy helyet adjon valami szebbnek, fontosabbnak.

A lényeg, hogy Isten épp egy szerelmi vallomást akar a füledbe suttogni: „...úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta...” (Jn 3,16) Sűgja, de nem hallod, mert a fejed teli van mindennel, ami egyébként fontos: zenével, tervekkel, ételek ízével, politikával, szerelemmel, életbe vágó dolgokkal. Semmi baj nincs ezekkel, de mégis, ha meg akarod hallani a nagy szót, vedd ki füledből a hallgatót, tedd háttérbe ezeket, hogy a lényeg elérhessen!

Csak egy dologra vigyázz: ne érezd magad jobbnak attól, hogy megtetted! Böjt idején, ha jól csináljuk, nem az egónk, hanem a megajándékozottságunk növekszik.

■ HEGEDŰS ATTILA

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

kert beállítottuk éjfél után egy percre... Utólag arra gondoltam: ha aznap megettem volna egy zsömlét meg két almát, sokkal jobban jártam volna, nem az évésen járt volna az eszem egész nap. Az lett volna az igazi böjt, ha nem foglalkozom a böjttel, csak megélem.

Egyáltalán mi volt a célja annak az egynapos koplalásnak? Erősebb, jobb ember lettem tőle, jobban viselem az éhséget, esetleg születtek olyan gondolata-

sen visszanyerem önbizalomban: lám, én erkölcsileg olyan nagy vagyok, hogy ezt is kibírtam! Nagyon nagy a veszélye annak, hogy böjtölésemnek, önmagamról való lemondásomnak a végeredménye csak ennyi lesz: büszke vagyok szenvedésemre. Pedig nem így indult.

Jézus maga is azt mondja: „Amikor pedig böjtöltök, ne nézzetek komoran, mint a képmutatók, akik eltorzítják arcukat, hogy lássák az emberek böjtölésüket.

Ökumenikus lelkési (és munkatársi) missziói konferencia.

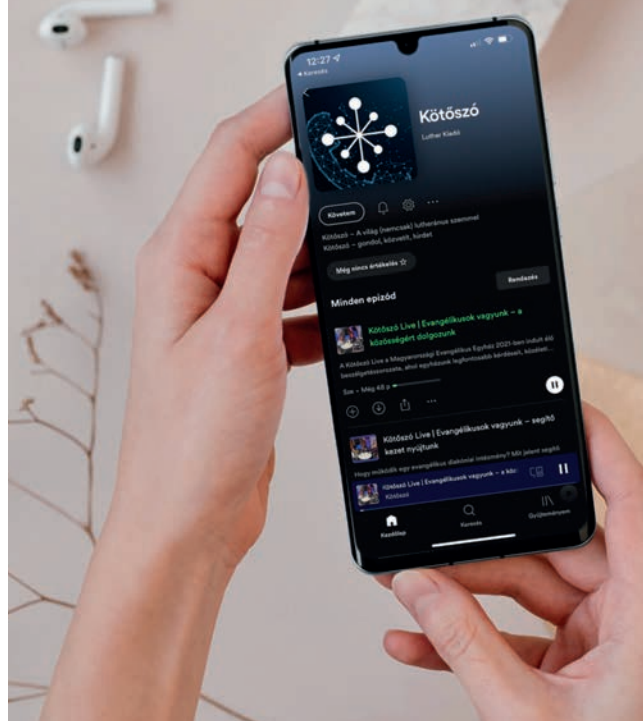
A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) Missziói és Evangelizációs Bizottsága idén június 20–24. között rendezi meg Révfülöpon az ökumenikus lelkési (és munkatársi) missziói konferenciát. A 2022. év központi igéje és témája: „Menjete el tehát, tegyetek tanítványá minden népet...” (Mt 28,19) – Gyülekezetplántálás. Jelentkezési határidő: május 17., kedd. A jelentkezési lapokat az ökumenikus tanács e-mail-címére (oikumene@meot.hu) vagy postai címére (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.) várjuk. Az e-mail tárgyában vagy a borítékon kérjük feltüntetni: „Ökumenikus missziói konferencia”. Fax küldése esetén a (+36) 1/371-2691-es számra várjuk a jelentkezési lapot. Jelentkezéseket csak a konferencia teljes időtartamára és a beérkezés sorrendjében van módunkban elfogadni. További részletek: <http://meot.hu/index.php/misszio-m>.

Missziói pályázat 2022. A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek missziói munkájának támogatására. Egyházmegyei programra az azt befogadó egyházközség a saját nevében pályázhat, és emellett ők benyújthatnak pályázatot gyülekezeti célra is. Többlelkészes gyülekezetek esetében a missziói bizottság mérlegelheti egynél több (legfeljebb három) pályázat támogatását. Csak önálló jogi személyiséggel rendelkező egyházközség adhat be pályázatot. Pályázni lehet missziói programokra vagy missziói kiadványok megjelentetésének támogatására. Azokat a pályázatokat tudjuk támogatni, amelyek hangsúlyosan evangelizációs és missziói tartalmat hordoznak.

Az ifjúsági és gyermekmunkát az ifjúsági és gyermekbizottság által kiírt pályázat segíti. A benyújtott pályázatokat a fent említett bizottság delegált tagjai bírálják el. A pályázati kiírás és a támogatottak listája az *Evangélikus Életben*, az Evangélikus Missziói Központ honlapján és a *Fraterneten* is megjelenik. Az eredményről külön értesítést nem küldünk. Pályázati keret: 7 400 000 forint. Megpályázható összeg: 50–200 ezer forint. A pályázatok beérkezési határideje: április 30. Kifizetés május hónap végén. Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet, kizárólag az elszámolási határidő előtt megvalósuló programra. Szabálytalanul kitöltött és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el. Azok a gyülekezetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem vagy nem megfelelő módon, illetve késve számoltak el a pályázaton nyert támogatásról. Amennyiben a pályázó a kapott összegről nem számol el, a támogatást vissza kell fizetnie.

Az aláírt és lebélyegzett pályázatot e-mailben kérjük beküldeni a következő címre: evmis@lutheran.hu. A pályázat elszámolási határideje: november 30. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról; a pályázati cél megvalósítását igazoló számviteli bizonylatok záradékolt, hitelesített másolata; a pénzügyi teljesítést (kifizetést) igazoló bizonylatok. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást az Evangélikus Missziói Központba kell elküldeni: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.

Elindult a **Spotify**-
csatornánk!

A **Kötöszo** blogot lutheránusok
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:
nem csak evangélikusoknak.

KÖTÖSZÓ

A világ lutheránus szemmel

cikkek

videók

podcastok

egyházi
aktualitások

kultúra

teológiai
témák

társadalmi
kérdések

kotoszo.blog.hu

Lélekfinomító könyv az imádságról

Ökumenikus beszélgetés keretében mutatták be az Imádkozz velünk! című kötetet

A nagy sikerű, sokunk lelkeségét meghatározó Visszhang című imádságkönyv folytatásaként jelent meg az Imádkozz velünk! címet viselő kötet a Luther Kiadó gondozásában. A budahegyvidéki evangélikus templomban március 1-jén tartott könyvbemutatót a kötet szerkesztőjével, Szabó Lajos nyugalmazott egyetemi tanárral, Kránitz Mihály római katolikus pappal, egyetemi tanárral, Steinbach József református püspökkel és Keczkó Szilvia evangélikus lelkésszel beszélgetett Nagy Szabolcs evangélikus lelkész.

Nyolcvanhat szerző kétszáznyolcvan imádsága és számos „belső szobába invitáló” történet olvasható az ökumenikus szellemiségű, a lelkeséget és az imádságos életet megerősítő, elsősorban gyülekezeti tagoknak készült kötetben.

A könyv fő céljáról a szerkesztő, Szabó Lajos elmondta: ma Magyarországon és Európában olyan időszakot élünk, hogy vagy teszünk a jóért, vagy borzasztó világ köszönt ránk. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem nyugalmazott rektora kiemelte, hogy az erőszak, a háború, a félelem, a gyűlölködés helyett az imádság alternatíváját kell önmagunknak és embertársainknak nyújtani. „Nem lehet úgy élni a kereszténységet, ahogy eddig éltük. Meg kell újulni, de gyökeresen! Ennek a megújulásnak az imádság az első iskolája – mondta. – A könyvben szereplő írások által elkezdhetünk imádkozni, végül eljuthatunk a magunk imádságainak megfogalmazásához.”

De mit jelent az imádság, és miért lehet imádkozni? – tette fel a kérdést az alkalom moderátora, Nagy Szabolcs. A beszélgetőtársak személyes történeteken keresztül mutattak rá, hogy különböző életkorokban és élethelyzetekben milyen támaszkodót jelentett számukra az Úrhoz fordulás.

„A tanítványok kérték Jézust: »...taníts minket imádkozni...« [Lk 11,1b]. Ő a Miatyánkon keresztül tanít bennünket a hiteles szóra. Ehhez kapcsolódva jöhetnek a személyes imáink és vágyaink” – mondta Kránitz Mihály, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kar Alapvető Hittan Tanszékének tanszékvezető professzora. Kiemelte az Úrtól tanult imádság „legyen meg a te akaratom” kérését, hangsúlyozva, hogy mindazt megkaphatjuk, ami a javunkat szolgálja. A kötetről elmondta: „Még ha más írta is az imádságokat, egy-egy ima lehet az enyém, ha tudok azzal azonosulni.” A kötet ökumenikus üzenetéről kifejtette: ahogyan Jézus a főpapi imádságában kérte, hogy „egyek legyenek”, úgy ez ebben a könyvben is megfogalmazódik. „Ezért legyen ez az ökumenizmusnak is egy kézi-könyve!”

FOTO: MAGYARI MÁRTON

A beszélgetésen érdekes megfontolásokat hallhattak a résztvevők az imádság „stílusáról”. Ennek egyik szemléltetője volt a Közel együttes előadása, amely a zene és az imádság kapcsolatára hívta fel a figyelmet. De szó volt az imádság terhet letevő, megnyugvást adó erejéről is. „Az Úrhoz fordulás az Istennel való kapcsolatunk megélésének a legfőbb színtere. Isten a kezdeményező, ő szólítja meg az embert. Az imádság lényegében az erre való válasz. Bármilyen, amit erre felelünk, az már maga az imádság. Válaszunk lehet kétség, félelem, düh, dac egyaránt. Az más kérdés, hogy Isten ezzel mit kezd, és hogyan formál azon keresztül bennünket” – mondta Keczkó Szilvia budahegyvidéki evangélikus lelkész.

„Istent érdekli az, ami bennünk van” – fogalmazott Steinbach József. A Dunántúli Református Egyházkerület püspöke szerint az Úrhoz fohászkodás által szentté lesznek profán szavaink, gondolataink. Az indulatos imádságok vonatkozásában az Ószövetség átokszóltáira hívta fel a figyelmet. „Ezeknél hasonló történik, mint amit Jeremiásnál olvasunk: »Önts ki szívedet, mint a vizet, az Úr színe előtt!« [JSir2,19b] Ha odateszem az indulataimat az Úr elé, akkor megszabadulok azoktól, és megújult emberként mehetek tovább.” A püspök az *Imádkozz velünk!* kötetéről elmondta, hogy a református egyház számára is hiánypótlónak tartja, hiszen a tartalma és szellemisége „imádkozó életre hív”.

A könyvbemutató a háború által sújtott testvéreinkért, egy békésebb jövőért való ökumenikus imádsággal zárult. (A könyvbemutató online visszanezhető az evangélikus egyház YouTube-csatornáján.)

■ GALAMBOS ÁDÁM

BEMUTATKOZIK A SZÉKESFEHÉRVÁRI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Istenarc

Reményik Sándor erdélyi költőnk az azonos című versében a belénk rejtett, ám eltemetett istenarcot akarja felszínre hozni. Gyülekezetünk küldetése, hogy Székesfehérváron és környékén is láthatóvá tegye Krisztus arcát.

Mondhatnánk: nincs könnyű dolgunk, mert a százezres városban az országos arányszámhoz képest is kevesen élnek evangélikusok, és az ezeréves településen a mi alig százötven éves múltunkkal nem tűnünk jelentős közösségnek. Mondhatnánk azt is: könnyű dolgunk van, hiszen az erdélyi stílusban épült, ebben az esztendőben éppen kilencvenéves templomunk a negyedszázada elkészült gyülekezeti házzal együtt a város központjában fekszik, ezért szinte rá vagyunk kényszerítve arra, hogy az evangéliumot ragyogtassuk fel a városban.

Tudjuk, tapasztaljuk, hogy az istenarc el van temetve bennünk. Mint minden más emberi szervezet, mi is küzdünk egymás jobb megértéséért, fáradoznunk kell azon, hogy felismerjük egymásban Jézus tanítványát akkor is, ha a másik másként fogalmazza meg hitét, ha másként vesz

részt a közösség építésében. Mint minden más emberi szervezetnek, nekünk is meg kell teremtenünk a legfontosabb kiadásokra szükséges fedezetet. El van temetve az istenarc.

Ugyanakkor az egymás felé megnyilvánuló figyelmességben, a testvéri közösségben, az ígére és a szentségekre való vágyunkban, az odaadó szolgálatban ez az eltemetett istenarc láthatóvá válik. Isten ránk ragyogó arca – az élő ige – gyűjti egybe a különböző közösségeket: gyülekezeti és iskolai hittanórá-

kon, az ifjúsági alkalmakon, a bibliaórán, a felnőttek beszélgető közösségében, az énekkarban, az asszonyok alkotóműhelyében, a férfikörön, a munkatársi megbeszéléseken, a házaspároknak szervezett alkalmakon, a presbiteri gyűléseken s leginkább az istentiszteleteken.

Isten ránk ragyogó arca készített bennünket arra, hogy a szörványainkba is – közel negyven település tartozik az anyaggyülekezethez – elvíggyük az evangéliumot, és igyekezzünk új közösségeket építeni a Velencei-tó partján és a Bakony lábainál. Szolgáló köreink – az oltárdíszítők, a templom és a temető körüli rendet biztosítók, a gazdasági életet vezető, a szociális munkában részt vevők, a zenei szolgálatot és a gyermekek közti munkát vállalók – abból az örömből élnek, hogy Isten arcának fényében járhatnak.

Azt tapasztaltuk meg az elmúlt években, hogy a Szentlélek Isten mindig elhív és közösségünkbe állít a szolgálatra embereket, hogy az ő arca ragyogjon rajtunk, és betölthessük küldetésünket. Ezért Istené legyen a hálaadás és az áldás mindenkor!

■ BENCZE ANDRÁS

Evangelikus istentisztelet a Duna Televízióban

Március 27-én, böjt 4. vasárnapján 11 órától istentiszteletet közvetít a Duna Televízió a székesfehérvári evangélikus templomból. Igét hirdet Bencze András lelkész.

In memoriam

Pintér Károlyné Nagy Erzsébet

(1931–2022)

Amikor múlt év őszén az állapota rosszabbodott, egyik unokája létrehozott egy mobiltelefonon is követhető csoportot „Zsimama Help Center” elnevezéssel. Családunk tagjai itt oszthatták meg egymással a friss információkat, és egyeztethették, hogy ki mikor tud édesanya/nagymama mellett lenni... December 10-től ritkultak az üzenetek, hiszen a Sarepta Budai Evangélikus Szeretotthonba kerülésével szerettünk biztonságban tudtuk. Január 22-én azonban kórházba kellett szállítani, és negyednap délutánján, 25-én – békeségben hazatért...

Ki volt Pintér Károlyné Nagy Erzsébet (született 1931. május 12-én), akinek az Úristen próbatételeket sem nélkülöző, ám áldásokban mégis gazdag kilencven esztendő adott? Miként maradhat meg emlékezetünkben „Zsi”, sokak Erzsike nénije, mások nagytiszteletű asszonya... és nekünk, a családnak: az édesanya, nagymama?

Döbbenetes, hogy személyiségének lényege épp ebben az összetett szóban foglalható össze: segélyközpont. Ő maga volt a Help Center. Már gyermekkorában rábízta, hogy apai nagyanynak támasza legyen, unokatestvéire felvigyázó nagylány. Felnőttként tudóbeteg édesapjára viselt gondot a fancsali parókian. Otthonainkban „menedékre” talált számos rokon, gyülekezeti tag, bárki, aki meghallgatásra vágyott. Sokan fordultak hozzá tanácsért, és ő senkit sem utasított el: mindenkinek a gondját igyekezett magára venni. Segített; olykor kíméletlen őszinteséggel és ellentmondást nem tűrő határozottsággal... (Bizonyára ezért is esett nehezebbre életének utolsó hónapjaiban elfogadni a tényt, hogy a történéseket már nem irányíthatja: ő maga is segítségre szorul.)

Pintér Károlyné Nagy Erzsébet lelkijére abból a Jézus Krisztusból táplálkozott, akit tizenéves korában fogadott a szívébe, és követett töretlen hűséggel

földi életének utolsó leheletéig. A kórházi ágyon, roppant fájdalmai közt is őt hívta: „Megváltóm, segíts!”

Ragaszkodott Megváltójához, ahogyan az igazsághoz is. Saját felismert

hibái miatt is mélyen tudott bánkódni. A gőgöt, a despotizmust, a hamisságot nem bírta elviselni. És olykor szó nélkül hagyni is képtelen volt. Emiatt nemegyszer került konfliktusba a kommunista éra egyházi vezetőivel. Szinte nem is érti az ember, hogyan kaphatott később engedélyt arra, hogy – a teológiát végzett nők közül másodikként – teljes jogú lelkésszé szenteljék. Tanulmányainak befejeztével püspöke még azt tanácsolta, hogy iratkozzon be gyors- és gépiró tanfolyamra. Bár valóban elvégezte ezt is, semmi sem tántorította el attól, hogy – gyerekek közt szolgáló lelkési munkatársként – Istentől kapott hivatásának éljen: 1954 júliusától felejthetetlen évet töltött a Deák téri templom falai között.

Házasságkötésük után, 1955. augusztus 1-jén költözött az abaúji településre, Fancsalra. A fővárosból, polgári családból származó fiatalasszonyként nem volt könnyű megszoknia a falusi körülményeket, hogy petróleumlámpákkal világítottak, kútról hordták a vizet. Örömmel vál-

lalta mégis, mert – hatvanhárom éven át szeretett férje mellett – hivatalos státusz nélkül is végezhetett papi szolgálatokat. Gyermekük – Károly és e sorok írója – ugyan Budapesten születtek, de a család szerette a vidéki létet, mintegy negyedszázadon át vállalva az ingázást „itthon és otthon között”.

Ózdra, az akkor pezsgő iparvárosba 1966. július 3-án kerültek. Édesanyánk először a szórványgyülekezetekben szolgált. Szerény jövedelmét idegen nyelvek oktatásával egészítette ki. 1975 októbertől Putnokon helyettesített, egy évvel később ugyanitt iktatta be Ottlyk Ernő püspök a parókusi tisztségbe.

Amikor a Deák téri gyülekezet 1982-ben férjét választotta meg lelkészének, és így ő is Budapestre került, Káldy Zoltán püspök a zuglói gyülekezetbe küldte. Itt végzett helyettes lelkési szolgálatot 1982. január 1. és 1983. december 1. között. A legtöbben vélhetően mégis úgy emlékeznek rá, mint Budapest első női parókus lelkészére: Pesterzsébeten 1983. december 2-től szolgált nyugdíjba vonulásáig.

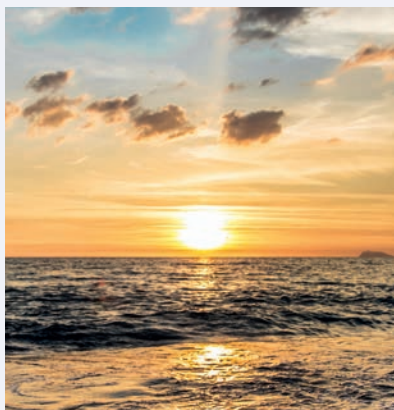
Nagy ajándék (elsősorban a család számára), hogy nyugalomba vonulása után Pintér Károlyné Nagy Erzsébet még közel három évtizeden át lehetett közöttünk, mintegy három év múltán követve férjét a mennyei honba. Továbbra is sokakért imádkozott. Ismerősökért és olyanokért is, akiket személyesen nem is ismert. Mindenekelőtt pedig azért, hogy keresztgyermekük és unokái (Klára, Péter, Eszter, Dorottya és Kristóf) szintén élő hitre jussanak.

Arra tanított, hogy Istennél nem ilendő snassz imádságokkal kopogtatni: „Királyi trón az, amelyhez folyamodhatunk!” Most, amikor búcsúzunk tőle, e királyi székhöz járulunk bizalommal, mert tudjuk, ott „*irgalmat nyerünk és kegyelmet találunk, amikor segítségre van szükségünk*” (Zsid 4,16).

■ B. PINTÉR MÁRTA

Böjti evangelizációs sorozat a Jelenések könyvéről Sopronban. A *Napkelte előtt* címmel meghirdetett, március 17-től (csütörtöktől) 20-áig (vasárnapig) tartó sorozat igehirdetője Gáncs Péter nyugalmazott püspök. Az alkalmak vasárnap kivételével 18 órákor kezdődnek, vasárnap 8 és 10 órákor. Helyszínük a soproni gyülekezeti ház nagyterme (Színház u. 27.) Az evangelizáció idejére a szervezők gyermekfoglalkozást biztosítanak.

Soproni Evangélikus Egyházközség

ORATIO OECUMENICA

Hadd hívjunk most segítségül, Istenünk! Mert magunktól oly sokszor nem látjuk tisztán a helyes utat. Nem bírjuk kiüzni életünkéből a tetteinket és gondolatainkat megrontó gonzságot. Nem tudjuk megteremni a világgosság gyümölcseit sem. Segíts, hogy a Bárány Jézus irgalma által gyógyuljon ez a világ!

Add meg az embereknek a látás ajándékát: adj a kételkedőknek bizonyosságot; a keresőknek felismerést; a szomorkodóknak reményt. Nyisd meg az emberek szemeit, hogy felismerjék az értékeket; hogy egymásban megláthassák az ellenség helyett a testvért, a teher helyett az ajándékot, az eszköz helyett a küldetést. Munkáld evangéliumod által a hit látását, amely kitarja a halál árnyékának völgyében járók előtt az ég kapuját.

Úzd ki a szívekből a sötétség démonait: a közösségeket megrontó haragot és féltékenységet; a rabul ejtő és fogságban tartó félelmeket; az embert torzító, tisztátalan indulatokat. Hadd szűnjék világunkban a pusztító háborúság. Segíts harcba szállni a bénító közönnnyel szemben!

Ajándékozz erőt mindazoknak, akiknek cselekedetei a világgosság gyümölcseit jelenítik meg ebben a világban. Ajándékozd meg hiteles bölcsességgel a tanítókat, igéd hirdetőit és a vezetésre elhívottakat; kitartó türelemmel az ápolókat és gyógyítókat; fáradhatatlan hűséggel azokat, akik a gyengékről való gondoskodás szolgálatában állnak, hogy jóságod és emberszereteted a társak hordozó jelenlétében is kitapinthatóvá váljon minden segítségre szoruló gyermeked számára.

Hallgass meg minket, szerető Édesatyánk, Fiadért, a mi testvérünkért, a Bárány Jézusért, akit értünk feláldoztál és közbenjárónkká tettél, és aki veled és a Szentlélekkel együtt él és uralkodik mindörökkön örökké!

Ámen.

TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE

GOMBOS MIKLÓS
ÉS FIA, FERENC

www.harangontes.hu

Cím:
2162 Órbottyán
Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Mobil:
+36 30 9489575
+36 30 7288161
Tel.: 06 28 360 170

E-mail:
gombosmi@harangontes.hu
info@harangontode.hu

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • ÉvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
• Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
• Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
• Címlapfotó: PETER LAZAR / AFP VIA GETTY IMAGES

BÖJT 3. VASÁRNAPJA (OCULI) – ÉZS 43,22–25

Újrakezdés tiszta lappal

Üzenet a börtönfalon. A váci börtön bástyafalát egy hatalmas és gyönyörű festmény díszíti. Hét fogvatartott készítette 2021 novemberében, személyes gondolataikkal, érzéseikkel és vágyaikkal töltve meg a majdnem ötven méter hosszú és több mint három méter magas falfelületet.

A képek sorozata egy történetet mesél el vizuális eszközökkel: elkíséri a szemlélőt a bűncselekmény elkövetésétől a tárgyalás és a börtönbüntetés állomásain keresztül egészen a szabadulásig. Az alkotók belefogalmazták az újrakezdeésről, egy jobb jövőről szőtt álmaikat is. Az egyik mondat, amelyet az elítéltek felfestettek a falra, így szól: „Mindegy, milyen nehéz volt a tegnapi... Ma mindent újrakezdehetsz!” Egy másik pedig így hangzik: „Ne a múltad határozza meg a jövőd!”

A kérdés az, vajon pusztán vágyalom marad-e a szép idézetekben megfogalmazott reménység. Lehetséges-e elfelejteni a múltat és tiszta lappal indulni?

Fáradás helyett megfáradás. Izrael népének is újrakezdeésre volt szüksége. Reménytelen jövőre a Babilonba való deportálás és a hetven évig tartó fogság nemzeti traumája után. Ám ami még fontosabb: a lelki életük, az Istennel való kapcsolatuk megújulására, felfrissítésére – és a múlt rossz gyakorlatával való szakításra. Erre hívja fel a figyelmüket az Úr üzenetét közvetítő Ézsaiás próféta.

„Panaszod van ellenem? Akkor törvénykezzünk! Mondd csak el, amivel igazolhatnád magad!” – olvashatjuk az alapigénkhez kapcsolódó 26. versben. Ézsaiás szavai a tárgyalóterem légkörét idézik meg, ahol az Úr perbe fogja a népét. A vád ellenük: törvényszegés. A 22–24. versekben felsorolt különböző áldozati formák mind a vallási kultusznak a mőzesi törvények által előírt részei voltak. Istennek az a panasz, hogy Izrael nem neki hozott áldozatot, nem őt dicsőítette: „...nem engem hívtál segítségül, Jákób, nem értem fáradoztál, Izrael!”

A szöveg kétféleképpen is értelmezhető. Jelentheti azt, hogy az emberek valóban elhanyagolták az imádkozást, elmulasztották az istentiszteletet, nem fordítottak pénzt és időt Istenre. De arra is utal, hogy még ha részt vettek is az áldozatbemutatásban, ha megjelentek is a templomban, nem volt benne a szívük. Kiüresedett a fáradásuk az Úrral való kapcsolat életben tartásáért, mert belefáradtak, megfáradtak a hitben.

Az Úr szolgálává lesz. Isten a következő szavakkal folytatja a bizonyítási eljárást: „Bizony, nekem csak vétkeiddel szolgáltál, énértem csak bűnökkel fáradoztál.” Az eredeti szöveg még súlyosabb mondanivalót rejt magában, amelyet így lehetne visszaadni:

„

engem terheltél bűneiddel, vétkeiddel szolgálatot igényeltél tőlem – vagyis gyakorlatilag szolgálóvá tettél...

Megrendítő ráébredni arra, hogy szolgálóként kezeljük az Urat, amikor a bűn eltörlését egy személytelen szolgáltatásnak tekintjük. Ez az a gondolkodásmód, amelyet Heinrich Heine német költő így fejezett ki: „Isten megbocsát nekem, az a mestersége.”

Az Ézsaiás által lejegyzett szövegben azonban a fordulópontot, az új kezdetet az hozza el, amikor maga Isten teszi szolgálóvá önmagát az emberért. Ez a gondolat újra és újra visszatér a prófétai könyv következő fejezeteiben, a megígért Messiásról mint szenvedő Szolgáról szóló énekekben.

FOTÓ: BVOP

Az Úrnak a népével zajló pere nem felmentéssel, hanem kegyelemhirdetéssel zárul: „Én, én vagyok az, aki eltörlöm mégis álnokságodat önmagamért, és vétkeidre többé nem emlékezem.” Egyedül az Isten önként, szeretetből kínált bocsánata képes kitörölni a múltat. Isten szándékos feledékenysége teszi lehetővé az ember számára, hogy vétkeitől, bűneitől megszabadulva, tiszta lappal indulhasson. Ahogyan a fejezet 18–19. verseiben elhangzik: „Ne a régi dolgokat emlegessétek, ne a múlton tündöjete! Mert én újat cselekszem...” Mindegy, milyen volt a tegnapi – az Úrral ma is újat kezdhetünk!

■ ADÁMI MÁRIA

Imádkozzunk! Urunk, te látod, milyen sokszor úgy kezelünk, mint egy szolgálót. Köszönjük, hogy te magad teszed önmagadat szolgálóvá, hogy minket bocsánatoddal felemelhesz, és új emberré formálhass. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 20.) *Gyűjtsd könnyeimet tömlődbe, legyenek benne könyvedben!* Zsolt 56,9b (Mt 5,4; Lk 9,57–62; Ef 5,1–2[3–7]8–9; Zsolt 35,17–28) Igaza van az énekszerzőnek: mennyi könnyet sírunk el! (EÉ 526) Sírunk, ha bántanak, ha igazságtalanság vagy veszteség ér minket. Sírunk, amikor máshogy kellett volna történnük a dolgoknak. A Biblia arról vall, hogy van helyük a könnyeknek. A zsoltáros éppen ezeket ajánlja fel Istennek: gyűjtsd össze, tartsa számon, jegyezze fel. Egy könnycsepp se merüljön feledésbe. Jézus szerint áldott, aki Istennek dedikálja könnyeit, mert egyedül neki van hatalma változást hozni, jóra fordítani, öröme deríteni. Ezért mondja ott a hegyen: „*Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.*” (Mt 5,4)

Hétfő (március 21.) *Valóban nagy nyereség a kegyesség megelégedéssel, mert semmit sem hoztunk a világba, nem is vihetünk ki semmit belőle.* 1Tim 6,6–7 (Zsolt 143,8b; Lk 14,[25–26]27–33[34–35]; Jn 13,36–38) Az egyik legnagyobb ajándék a megelégedettség érzése, amikor felismerem, hogy mindenem Istentől van. Emlékszem, gyermekként játékokra vágytam. Később irigykedve néztem azokat, akik sokat utaztak, akiket szabadnak láttam. Mióta családom van, már nekik adnék meg mindent, a teljességet teremteném elő. Mégis erős élményként élnek bennem azok a látogatások, melyeket szerény körülmények között élő, idősebb gyülekezeti tagoknál tettem. Meghatottan vallották, hogy mindenük Istentől van, sőt hol máshol lennének ők maguk is, mint Isten tenyerén. Kegyelem. Ennyi elég.

Kedd (március 22.) *Jézus [...] így szólt hozzá: Zákeus, jöjj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom. Ekkor sietve lejött, és örömmel befogadta.* Lk 19,5–6 (Zsolt 118,24; Jób 7,11–21; Jn 14,1–7) Mit is jelent az üdvösség? Sokféleképpen megpróbálhatjuk körülírni. A hétköznapi képektől teológiai definíciókon át a „kánaáni nyelvig” többféleképpen magyarázták már. Az egyik legjobb megoldás, ha Zákeus történetéből indulunk ki. A célt tévesztett, másokat megnyomorító, öntelt, de a szegytől rejtőzködő vámszedő lejött a magasból, és öröme derült. Nem saját döntéséből, hanem mert a Názáreti megszólítja, magához hívja, megszáll nála, elfogadja. Jézus a puszta jelenlétével változásra, az asztalközösséggel új életre hívja. Ez az élmény pedig nemcsak az eljövendő felvillanása. „*Ma lett üdvössége e háznak...*” (Lk 19,9)

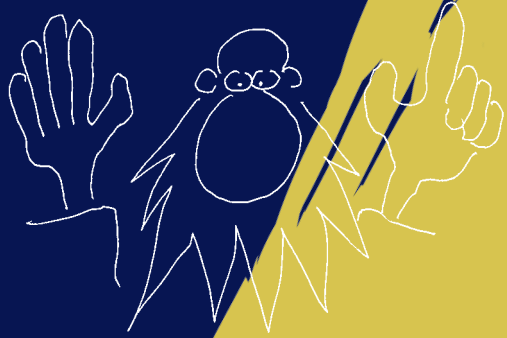
Szerda (március 23.) *Az Úr az én kőszálam, váram és megmentőm.* 2Sám 22,2 (Jn 16,33; Mt 19,16–26; Jn 14,8–14) Ma megint úgy érzed, hogy kihúzták a talajt a lábad alól? Jó ideje aggaszt, hogy minden összedőlne látszik? A világ sok-sok

nyomorúsága okán nagyokat sóhajtasz reggel és este: „Kell, hogy legyen valami stabilitás ebben a bolond világban...”? Az Ószövetség egyik meghatározó képe, hogy Istenről mint erős várról beszél. Akit nem ingatnak meg a viharok, aki mendedék a szorongatott helyzetben is. Ám aki nemcsak a szikla merevségével bír, hanem megindul, közbelép, megszábadít. Miénk a bizonyosság, hogy Krisztus legyőzte a világot. Ő a mi reménységünk a nehéz időkben is.

Csütörtök (március 24.) *Visszaemlékezem a régi napokra, végig gondolom minden tettetted, elmélkedem kezed alkotásain.* Zsolt 143,5 (Lk 1,54–55; 1Thessz 2,13–14[15–16]17–20; Jn 14,15–21) Izrael népe számára kulcsfontosságú az emlékezés. Ez az egyik nagy, Istentől kapott örökségük, hogy emlékezzenek és emlékeztessenek. Újra és újra felidézze, miként szabadította meg őket az Úr, hogyan vezette, és mivel ajándékozta meg őket a Teremtő. Ugyanakkor a Szentírás arról is vall, hogy az egy Isten maga is emlékezik, irgalmát sosem feledi. Kedves Testvérem, ma szánj időt az emlékezésre, nézz a keresztre, és gondold végig, hogy kihez tartozol: az ígéreteihez hű, irgalmas Istenhez.

Péntek (március 25.) *Így szól az Úr: Ha kiált hozzám, meghallgatom...* Zsolt 91,15 (Róm 10,12; Mk 9,38–41[42–47]; Jn 14,22–26). Nemrég a második parancsolatról gondolkodtunk együtt a konfirmandus fiatalokkal. Vajon Isten mit gondolt arról, ha apró-cseprő dolgokban is a nevét hívjuk segítségül, vagy amikor meggyötörtén sóhajtozunk, esetleg ha égbe kiáltanak a kérdéseink? Lehet ez is imádság? A böjti idő nyitózsolttárával találkozáva rádöbbenhetünk, hogy Urunk nemcsak nyitott füleket ígér, hanem jelenlétet, szabadságot, dicsőséget, eljövendő teljességet is.

Szombat (március 26.) *Ő [az Úr] elküldi majd angyalát előtted...* 1Móz 24,7 (ApCsel 12,8–9; Mt 16,24–27[28]; Jn 14,27–31) Húsvét közeledtével ismét visszatérnek az angyalok. Akik ott voltak Jézus születése körül, az üres sírnál bukkannak fel újra. Mindig nehezen tudtam mit kezdeni az angyalokkal. Kik is lehetnek ők? Bibliánk szerint követek, akik csak rövid időre lépnek színre. Talán angyalok voltak, akik felbukkantak, amikor zátonyra futott az életed. Talán Isten angyalai voltak, akik a reménység szikráját lobbantották egy reménytelennek tűnő helyzetben. Talán angyal volt, aki visszarántott, mikor a robogó jármű elé léptél volna. Ezek az élmények mégsem az angyalokról mesélnek, hanem Istenről, hogy milyen Isten ő: előttünk megy, velünk van, nem hagy el.

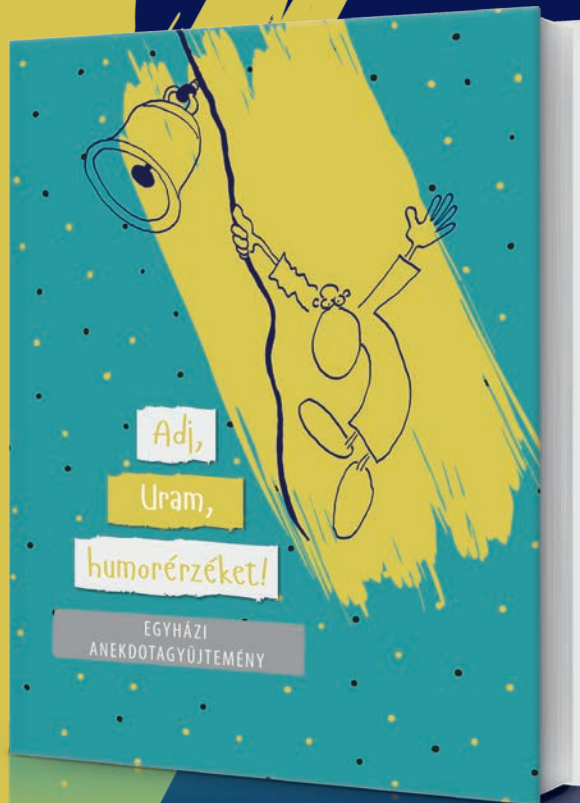

Már kapható!

Adj, Uram, humorérzéket!

EGYHÁZI ANEKDOTAGYŰJTEMÉNY

Az *Adj, Uram, humorérzéket!* című egyházi anekdotagyűjtemény hiánypótló. A váltogatás elsősorban köztünk élő evangélikus lelkészek által elmesélt humoros történetekből kínál egy csokorra valót. Az elmúlt évtizedek mókás történeteit jól kiegészítik a korábbi évszázadokban élt evangélikus lelkipásztorok és iskolatanítók vidám adomái.

3300 Ft helyett 2970 Ft

Elveszett ámen

A tisztelendő úr meglehetősen elnyújtotta a tanítást. A templompadban ücsörgő kisgyermek halankán megkérdezte édesanyját:

– Mikor fejezi már be?

A bölcs válasz nem maradt el:

– Már régen befejezte, csak nem találja az áment.

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

A Luther Kiadó újdonsága

A **Visszhang** című imádságoskönyv több mint húsz éve kíséri egyéni elcsendesedéseinket és közösségi áhítatainkat.

Ezt a hagyományt folytatva a Luther Kiadó most újabb kötetet ad kézbe, amely ugyancsak társként szegődhet az imádkozó ember mellé a belső szóba csendességében és beszélgetéseiben egyaránt.

3900 Ft helyett 3500 Ft

Uram, az én böjtöm te vagy.
Az agyam és a hitem tudja, hogy Lelked által itt vagy,
jelen vagy, bátorítasz, és új reményt adsz,
mégis a hiányodat érzem, mintha elvétettél volna tőlem.
Tudom és hiszem, hogy váltságodban visszakaptunk téged,
engem is megváltottál, életemnek új tartalmat adtál.
Ahogyan te küzdöttél értem, most én is küzdeni szeretnék érted.

(Részlet az **Imádkozz velünk!** című kötetből)